Adım

Yıl 1996 • Sayı 11-12 • Gelsenkirchen Bismarck Kadınlar Çalışma Grubu

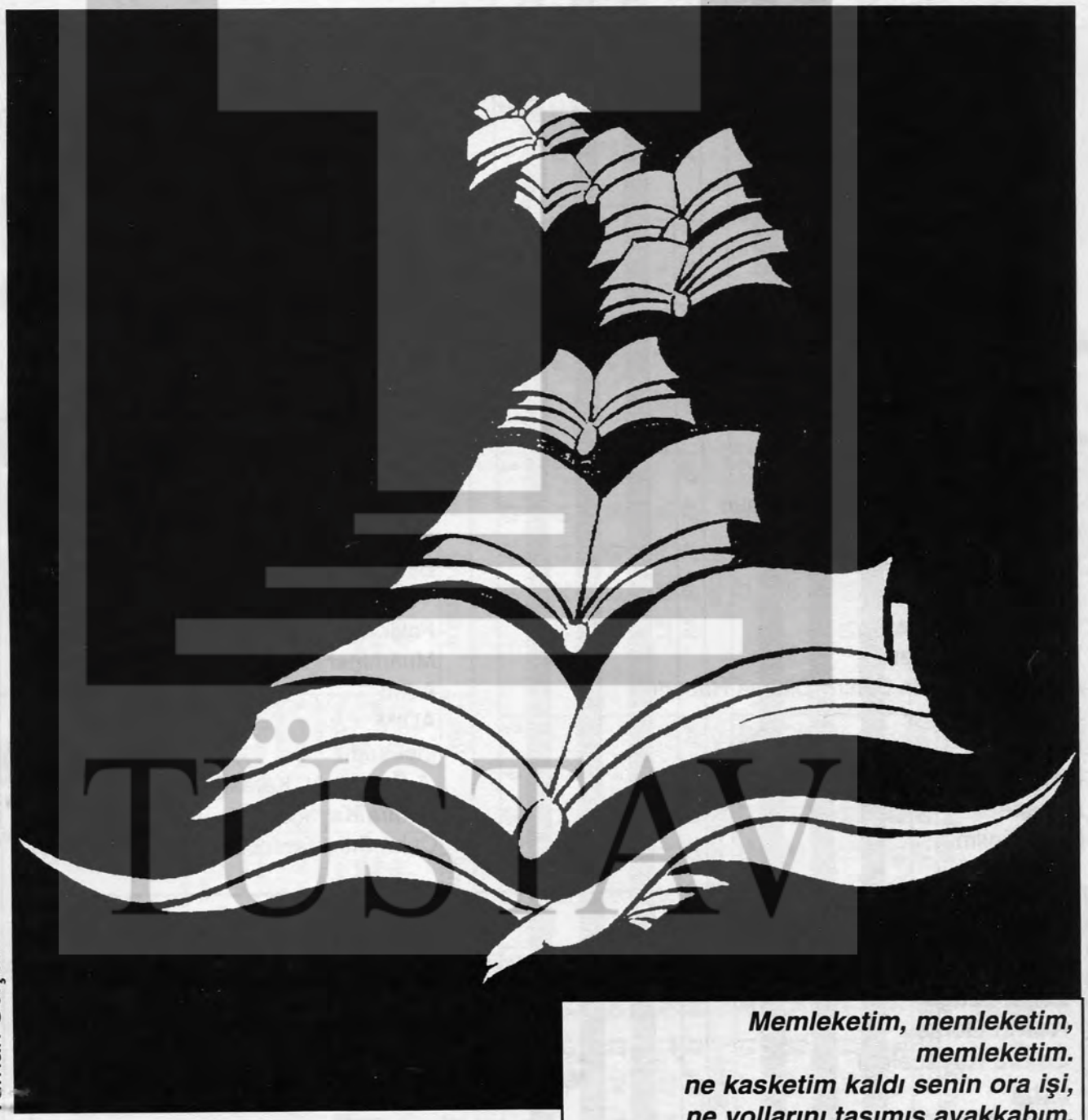

Turhan Selçuk

Memleketim, memleketim,
memleketim.
ne kasketim kaldı senin ora işi,
ne yollarını taşımış ayakkabım,
son mintanım sırtımda
paralandı çoktan,
şile bezindendi.

Nazım Hikmet

TÜSTAV

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
Merhaba	ADIM 3
24 Kasım	Kemal Yalçın 4-5
...35 Yıl mı Desem?	Zuhal Özügül 6
35 Yaş Şiiri Cahit Sıtkı	ADIM 7
Barış	S. Kayaçelebi 7
Çocuk Tacizi	Mehtap Hamurcu .. 8
İnsanlar Konuşa Konuşa	Okşan Polat 9
Ne Der Sonra Elalem	Hatice Yılmaz 9
Sevgi Üstüne Birkaç Söz	Melda Özverim ... 10
Söyleşi	Sevgi 11
İbret Olsun	Semra Kayaçelebi . 12-13
Resim ve Heykel Sanatında Kadın	Birsen Samancı ... 14-15
Sevilmeyenler	ADIM 16
Duygu Asena ile Söyleşi	Z.Özügül 16
Okuma-Yazma Günü	B. Uyar 17
Sığınmacı Kadınlar	N. Kongur 18
Söyleşi	Nesrin Görsev 19
Cahit Sıtkı Tarancı	Ayşen Ertan 20
Aile-Harçlık	M. Özverim 21-22
Mostar'dan Göreme'ye	Semra Kayaçelebi . 23
Bir Titizlik Hastası	Ayşen Ertan 24
Bir Kitap Tanıtıyoruz	ADIM 25
Bir Piyanist	Füruzan 26
Bir Kadın Yazar	Nesrin Görsev 27
Dünyada Bir Dikili Ağacınız Olsun	Birsen Kutlu 28
Kaçan Tramvayın Ardından	Birsen Kutlu 29
Bekar Gözüyle Evli Kadınlar	 30
Das Büro	Fakir Baykurt 31-32
Eşekli Kütüphane	Muammer Çolakoğlu 33
Dayanışma Köşesi	Adım 34
Sinema (Berlin in Berlin)-Okuma Haberleri	ADIM 35
Sağlık-Grip	İnci Yıldız 36
Mahlep	A.Çağma-N. Karakaş 37
Dikiş-Yemek	Semra Kayaçelebi . 38
Bilmece	Cahit Sıtkı Tarancı . 40
Memleketim	

Impressum

Yazı işleri
Zuhal özügül
Nesrin Görsev
Semra Kayaçelebi
Dizgi
Kirpi- 0201-207494
Yazışma adresi
Grenzstr. 47 • 45881 Gelsenkirchen • Tel. 0209 -40 94 128

TÜSTAV

Size yeni
demek bizi m
mektuplarda
anlıyoruz. İş
ruz. Üzüntü
1996'yı yakı
Şöyle bi
tık, kendi ba
Yaptıklarımı
dik mi?

Seni ve
onurla,
kutluyo
Biz kad
asla vaz

3
4-5
6
7
7
8
9
9
10
11
12-13
14-15
16
16
17
18
19
20
21-22
23
24
25
26
27
28
29
30
31-32
33
34
35
36
37
38
40

Merhaba

Size yeni bir sayının çıkışında bir merhaba demek bizi mutlu ediyor. Yıl boyunca aldığımız mektuplardan sizin de bu selama katıldığınızı anlıyoruz. İşte beraberce bir yıl daha deviriyoruz. Üzüntüleriyle, sevinçleriyle, umutlarıyla 1996'yı yakında uğurlayacağız.

Şöyle bir geriye dönüp bakalım neler yaptık, kendi başımıza, ailemizde ve çevremizde? Yaptıklarımızla ürettiklerimizle faydalı olabildik mi?

Seni ve kurduğun Cumhuriyeti onurla, gururla, kıvançla anıyor ve kutluyoruz.
Biz kadınlara verdiğin haklardan asla vazgeçmeyeceğiz.

Dünyadan, memleketimizden aldığımız haberler hiç içaçıcı değildi. Savaşlar oldu, insanlar hatta günahsız çocuklar öldürüldü. Yangınlar, sel baskınları, trafik kazaları ürküttü dünyayı. İyi niyet elçileri tüm insanlığın beklediği barışı kazanabilmek için uğraş veredursunlar, halklar da barış çağrılarını yineliyorlar, acı veren bir dünyada artık yaşamak istemiyorlar. Bizler de gücümüz yettiğince barış çağrısına katılalım. Mutlu yaşanılası bir dünya için elele verelim.

Doğal çevremizi günümüzde ve gelecekte felaketlerden kurtarmak için öne düşenlere kulak verelim, el uzatalım.

Birleşmiş Milletler bu yılı Nasrettin Hoca Yılı ilan etti. Tüm dünya tarafından anıldı. Nasrettin Hoca'nın öyküleri düşündürücü birer gülmecedir. O, ince mizahın altında mutlaka insanlara bir ders verir.

Çocuklarımıza Nasrettin Hoca'yı tanıtalım, hikayelerini, nüktelerini anlatalım, okutalım. Sevdiklerimize kitap armağan etmek istediğimizde bunlardan biri de onun kitaplarından biri olabilir.

O, iyimserliği hiç elden bırakmamış. Ufkunuza yeni ufuklar açabilir, yaşam sevincinize güç katabilir.

Hepinize iyi seneler diler,
sevgiyle selamlarız.

ADIM

TÜSTAV

24 Kasım Öğretmenler Günü

24 Kasın Öğretmenler Günü, cumhuriyetçi nesiller yetiştirmek, halkı aydınlatmak, bilimi ve kültürü yaygınlaştırmak için ilk adımın atıldığı ve yeni abece'yi halka öğretmek amacıyla tebeşiri eline alıp karatahtanın başına geçen Mustafa Kemal'e "BAŞÖĞRETMEN" kimliğinin verildiği 24 Kasım 1928'in anısına kutlanıyor.

Halkların ve ulusların tarihlerinde ölüm-kalım anları vardır. Anadolu halklarının, Türk ulusunun tarihinde de varolma yokolma günleri, 1918-1922 yıllarında yaşandı.

Umutsuzluktan umut yaratan, hiç sabah olmayacakmış gibi gelen o yıldızsız karanlıklarda halka ve ulusa, kurtuluş güneşinin ancak ve ancak kendi elleriyle doğabileceğinin bilincini veren Mustafa Kemal ve onun örgütleyip önderlik ettiği Milli Mücadele güçleri oldu.

600 yıl horlanmış, kullaştırılmış, nice savaşlarda en güzel evlatlarını kara toprağa vermiş Anadolu insanı, işçisiyle köylüsüyle, kadınıyla kızıyla, varıyla yoğuyla "YA İSTİKLAL, YA ÖLÜM!" diyerek ayağa kaldırıldı.

Cumhuriyet işte bu insanlarla kurulmuştu.

Mustafa Kemal, Büyük Taarruz'un ateşi içinde, esas mücadelenin zaferden sonra verileceğini söylüyordu .

Anadolu insanı, "ateşle imtihanını" başarıyla verdi. Hanedanlık ve hilafet kaldırıldı. Ama Cumhuriyet, "aklı hür, vicdanı hür, bilimi hür" yurttaşlarla, nesillerle ayakta durabilir, gelişip ilerleyebilirdi.

Oysa Cumhuriyet'in kurulduğu yıllarda okuma yazma bilenlerin sayısı yüz kişide ancak 8-10 kadardı. Karacahil insanlar özgür birey olamazlardı.

İşgalci devletlerle savaş bitti. İçeride cehalete karşı savaş başladı. "Yeni nesil öğretmenlerin eseri" olacaktı. Ama okul yoktu. Okul yapacak para yoktu. Öğretmen yoktu. Mücadele bu yoklar içinde verilmek zorundaydı. O günlerin eğitim programları, derslerin içeriği, öğretmenlerin niteliği yoktan varetme düşüncesine dayanır.

AKLIMIZ AK, BAŞIMIZ DİKTİ...

Zaman durup beklenecek, dışarılardan yardım dilenilecek zaman değildi. Akışına uymayanı boğuyordu su! Dünyada ezilen halklar ayağa kalkmıştı!

Rüzgar, işçiden emekçiden yana esiyordu. Dünyanın en güçlü emperyalist devletlerine baş kaldırmıştık. Esirlik zincirinin bir halkasını parçalamıştık. Alnımız ak, başımız dikti dünya halkları arasında... Bu heyecan ve bu gururla " abıhayat" akıtmak için sarıldık işe.

Mustafa Kemal Atatürk, 9 Ağustos 1928'de yeni abece'nin kabul edileceğini halka şu sözlerle duyurdu:

"Vatandaşlar, yeni Türk harflerini çabuk öğreniniz, tüm ulusa, köylüye, çobana, hamala, sandalcıya öğretiniz. Bunu vatanseverlik ve ulusseverlik görevi biliniz. Bu görevi yaparken, düşününüz ki, , ulusun, bir toplumun yüzde onu okuma yazma bilir. Bu ayıptır. Bundan insan olanların utanmaları gerekir."

1927'de Halk Dersaneleri açıldı. Amacı, Cumhuriyet yurttaşının bilmesi gereken temel yurttaşlık bilgilerini vermekti.

3 Kasım 1928'de yürürlüğe giren yasayla yeni Türk harfleri kabul edildi. Okuma yazmanın hızla yaygınlaştırılması için, Maarif Vekaleti'nin (Eğitim Bakanlığı) 21 KAsım 1928 tarihli yönetmeliği

ile "Halk Ders
yeniden örgütle
başlatıldı. 24 K
şöğretmen" ki
halka okuma y
vekillerini, bak
menleri bu yol
Millet Mekte
kadın ve erkeğ
ma, matematik,
lık veriliyordu.
fından bir Anay
Büyük bir coş
bir buçuk milyo
Okuma yazma
rı bulabilmesi iç
ıldı. 1936'da ok
İsmet İnönü'
okuma yazma s
nin Türkçeye çe
verimli noktasın
1928'de başla
aydınlanma har
ti'nin iktidara g
kıvılcımı söndü

NERDEN NE

1928'den bu
yazarlık oranı y
muz kadar, 12 m
bette sevindirici
retimin temel di
retmenlerin özlü
değildir.

Atatürk dönem
landırılan öğretm
lığını yitirmiştir.
dışında, limon,
bırakılmıştır. Ço
öğretmenlerin ca
şında onlarca öğ
Anadolu öğret
görevinden uzak
rek büyümüş ve
ders yılı başında
mamış, öğretmen
yan, çoğu tarikat
yüksek okul mez

dım / Kasım 96

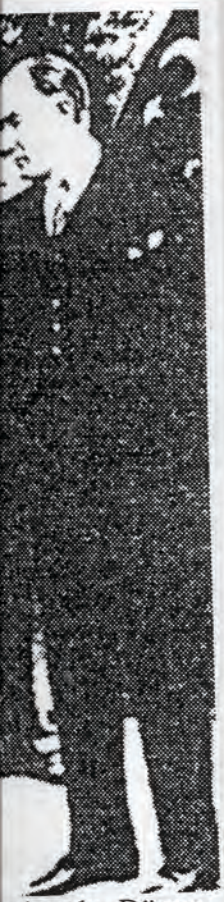

esiyordu. Dünya-
ine baş kaldırmış-
ını parçalamıştık.
alkları arasında...
ayat" akıtmak için

stos 1928'de yeni
ka şu sözlerle du-

rini çabuk öreni-
namala, sandalcıya
ulusseverlik gore-
üşününüz ki, , ulu-
ma yazma bilir. Bu
tanmaları gerekir."
dı. Amacı, Cumhu-
en temel yurttaşlık

giren yasayla yeni
ma yazmanın hızla
Vekaleti'nin (Eğ-
tarihli yönetmeliği

ile "Halk Dersaneleri", "Millet Mektepleri" adıyla yeniden örgütlendi. Geniş bir halk eğitim hareketi başlatıldı. 24 Kasım 1928'de Mustafa Kemal "Başöğretmen" kimliğiyle karatahtanın başına geçip, halka okuma yazma öğretmeye başladı. Tüm millet vekillerini, bakanları, devlet görevlilerini ve öğretmenleri bu yolda seferber etti.

Millet Mektepleri 16-45 yaş arasındaki binlerce kadın ve erkeği çatısı altında topladı. Okuma yazma, matematik, sağlık ve yurt bilgisi derslerine ağırlık veriliyordu. Bu okulları bitirenlere Atatürk tarafından bir Anayasa metni armağan ediliyordu.

Büyük bir coşku, yüksek bir moralle ilk beş yılda bir buçuk milyon insana okuma yazma öğretildi.

Okuma yazma öğrenen halkın, okuyacağı kitapları bulabilmesi için 1930'da Halk Okuma Odaları açıldı. 1936'da okuma odası sayısı 500'e yükseldi.

İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı döneminde okuma yazma seferberliği, dünya kültür değerlerinin Türkçeye çevrilmesi Cumhuriyet tarihimizin en verimli noktasına ulaştı.

1928'de başlatılan eğitim ve öğretim seferberliği, aydınlanma hareketi, 1950 yılında Demokrat Parti'nin iktidara gelmesiyle yavaşlatıldı, aydınlanma kıvılcımı söndürülmeye çalışıldı.

NERDEN NEREYE

1928'den bu yana 68 yıl geçti. Ülkemizde okur yazarlık oranı yükseldi. 1928'deki toplam nüfusumuz kadar, 12 milyon öğrenci okula gidiyor. Bu elbette sevindirici bir gelişmedir. Fakat eğitim ve öğretimin temel direği olam öğretmenlik mesleği, öğretmenlerin özlük sorunları hiç de iç açıcı durumda değildir.

Atatürk döneminde "İrfan Ordusu" olarak onurlandırılan öğretmenlik, 1996 Türkiye'sinde saygınlığını yitirmiştir. Öğretmen, geçinebilmek için ders dışında, limon, maydanoz satmak mecburiyetinde bırakılmıştır. Çok daha önemlisi, bir çok ilimizde öğretmenlerin can güvenliği kalmamış, görevi başında onlarca öğretmen katledilmiştir.

Anadolu öğretmen liseleri, öğretmen yetiştirme görevinden uzaklaştırılmıştır. Öğretmen açığı giderek büyümüş ve bu açığı kapatabilmek için, 1996 ders yılı başında hiçbir eğitme ve öğretme dersi almamış, öğretmenlikle yakından uzaktan ilgisi olmayan, çoğu tarikat yuvası, gericilik batağı fakülte ve yüksek okul mezunu on nin kişi öğretmenliğe alınmış ve okullara atanmıştır.

"Öğretmenler, yeni nesil sizin eseri olacaktır!" diyen Mustafa Kemal'in Başöğretmen olarak tebeşiri eline aldığı günü, Öğretmenler Günü olarak kutladığımız günlerde, Mısır, İran, Suudi Arabistan gibi ülkelerdeki Şeriat "Üniversite"lerini bitiren şeriatçılar, öğretmen olarak atanıyor. Bu kara tabloyu uzatmaya gerek yok.

ALMANYA'DA TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ

Öğretmenler Günü sadece Türkiye'deki öğretmenlerin günü değil elbette. Almanya ve diğer Avrupa ülkelerinde çalışan Türkçe öğretmenlerinin de günü. Almanya'da her gün 450 bin çocuğumuz okula gidiyor. Konsolosluklara bağlı olarak Almanya çapında 2500 öğretmen görev yapıyor. Ayrıca Alman Kültür Bakanlığı'na bağlı olarak çalışan çok sayıda öğretmen var. Yaşadığımız Kuzey Ren Westfalya Eyaleti'nde konsolosluklara ve Alman Kültür Bakanlığı'na bağlı olarak çalışan toplam bin dolayında Türkçe öğretmeni görev yapıyor.

Buradaki öğretmenlerin de Türkiye'den farklı olan bir çok mesleki ve özlük sorunu var. Alman eğitim sistemi icinde Türkçe anadil derslerine gereken önemin verilmediği meydanda. Türkçe anadil derslerinin notu bile yok!. Verilen notlar ortalama notunu etkilemez!. Öğrenci ister "6" alsın ister "1" alsın, sonuçta pek birşey değişmez. Türkçe öğretmenlerine hiçbir idari görev verilmez. Alman meslektaşı ile aynı okulda çalışmasına, haftalık çalışma süresi eşit olmamasına ve ayrıca öğretmenlikle birlikte okullarda tercümanlık, sosyal pedagogluk gibi yorucu işler yapmasına rağmen, maaşları 800-1000 Mark daha azdır. Bu ayrımcılığın gerekçelerinin başında, Türkiye Üniversitelerinin verdiği lisans diplomalarının burada "Vordiplom" olarak tanınması gerekmektedir.

Kısaca Almanya'daki öğretmenlik de kendine özgü birçok sorunla başbaşadır. Burada da sınıflarda çiçek açtırmak çok zordur; büyük bir emek, büyük bir sabır ve tükenmez bir sevgi gerektirmektedir.

Bu yılki öğretmenler günü, nerden gelip nereye gittiğimizi hatırlatan, "aklı hür, vicdanı hür, bilimi hür" öğretmenlere, velilere, öğrencilere, insanlara ve yöneticilere görevlerini hatırlatan bir gün olsun!

6 Ekim 1996
Kemal Yalçın

TÜİSTAV

3 ay mı, 3 yıl mı, 35 yıl mı desem ?

Falcılar insanların geleceğini okurken, tam olarak bir zaman söylemezler. Hem yanılmaları ihtimalini ortadan kaldırmak hem de insanların umudunu, hayalini yıkmak istemezler.

Almanya'da 25-30-35 yıldır yaşayan bir Türk'e "neden, nasıl geldin, ne kadar kalacaktın" diye sorulduğunda o da, bir falcı gibi, tam bir cevap veremez. "Bir ev alacaktım, taksi çalıştırmak istiyordum, tarla borcumu ödeyecektim v.s. gibi". Tabii bunların ne 3 ayda, ne 3 senede yapılamayacağını da bilmiyordu vatandaş. Durumu kavradığında ise "gelmişken kalma" düşüncesiyle ve büyük bir dirençle sarıldı bu yaşama, daha doğrusu çalışmak için yaşamaya. Tek başına "heim" larda yaşamanın süresi uzadıkça ortaya çıkan hem parasal sorun hem yalnızlık, geri kalanların Türkiye'den getirilmesine yol açtı. Kalma süresi hala bilinemediği için nasıl olsa döneceğiz düşüncesiyle kiralanan evler hiç te içaçıcı olmayan yerlerdi. Bir kadın şöyle anlatıyordu: "Kocam beni havaalanından aldı, soğuk, yağmurlu bir gündü. Üşüyordum. Ama sevinçliydim. Birlikte yeni bir yaşama başlayacaktık. Ancak, evler hızla gözümün önünden geçtikçe, bu karanlık soğuk havada puslu bir manzara görüyordum. (Bu puslu görüntüyü hala unutamadım) Korku veriyordu bana.

Çok eski evlerin bulunduğu bir sokakta ilerledik. Belki de evlerin en eskisinin önünde durduk. Açık duran camı kırılmış bir kapıdan girdik, avlu pislik icindeydi, posta kutuları kırık döküktü. Dapdar, dimdik gıcırdayan bir tahta merdivenden karanlıkta çıktık. Eşim kapıyı açtı, 'hoş geldin' dedi. İçeri girdiğimde, gündüz olduğu halde ışık yaktık, düşmemek için bir yere tutundum. Yatak olan bir kanape, bir sandalye, bir hasır koltuk, bir masa, yerde televizyon, çiçek desenli plastik bir elbise dolabı gözüme ilişti. Yavaş yavaş bir kişinin zar zor sığabileceği bir aralıkta acaip bir dolabın üstünde bir ocak (bu dolabın, yatak odası takımlarındaki tuvalet masası olduğunu daha sonra keşfettim) bir çeşme, köşeye sıkıştırılmış bir buzdolabının (küçük boylardan) bulunduğu bir yerin mutfak olabileceğine karar verdim. Tuvaleti gözlerim aradı. Eşim ' bir kat aşagıda, sahanlıkta olduğunu, komşuyla birlikte kullanacağımızı' söyledi. (Almanlara bu durumu şikayet ettiğimizde, 'buna şükredin, köyünüzde tuvaletler bahçede' diye cevap verirlerdi.) Eşim 'otur sana bir çay yapayım' dedi. Sobaya biraz kömür attı. Herhalde titrememin soğuktan olduğunu sandı. Kanepeye iliştim. Etrafı tekrar gözdem geçirdim. Birden şimşek gibi bir düşünce geçti aklımdan. Hemen attım onu. Otur oturduğun yerde, daha iyi bir yaşam istedin, işte karşında. Geri dönüş yoktu artık. Yuvayı dişi kuş yapar sözüne uygun kolları sıvadım. Bir süre sonra bir fabrikada bana da bir iş bulduk. Sabah öğlen vardiyalarında kocaman bir makinanın önünde çalışıyordum. "

Bu anılar bir aşağı bir yukarı, ilk kuşağın yaşamından kesitlerdir. Çoğunluğu hayallerini zor da olsa gerçekleştirdi. Hatta evin borcu ödendiği gibi yenileri eklendi, dükkanlar alındı, arsanın borcu ödendi, traktör de alınıverdi, taksi alınırken eh bir de kamyon alınabilirdi.

Yatırımlar hep yaşlılık güvencesi için ve de Türkiye'ye dönük yapıldı. Bu yüzden "Almanya'da Türkiye" yaşamı hiç değişmedi. Bugünlere gelinene kadar üç kuşak oldu, Türkler hala Almanya'da. Almanlar buna çok şaştı. Evdeki hesapları bu yabancılara uymadı. Dizi dizi araştırmalar yapıldı. Sayfalarca kitaplar yazıldı. Türkler bazen "sorun kitle" olarak gösterildi, bazen acındı onlara, yapılan açıklamalarda "onlar da insan" dendi. Ama hiç bir zaman eşit davranılmadı.

Birinci kuşak bütün yükü sırtında taşıyan oldu. İkinci kuşak iki yaşam arasında sıkıştı kaldı. Hem Alman ve Türk hükümetleri tarafından, hem de ailesinde görmezden gelindi. Çok ihmal edildi. Eğitim, öğrenimleri, meslek edinmeleri hep baştan savma yapıldı. Onlara da "sorunlu-kriminal gençlik" damgasını vurmak üzereler. Üçüncü kuşak, sessizce çoğalarak geliyor. Onlar için asimile olacaklar düşüncesi vardı kimilerinde, ki böyle düşünenler yanılmıyorlar. Ancak bazı Alman ve Türk öğretmenlerinin saptamaları bizi hayrete düşürdü. Bunların bir bölümü ne Türkçe ne Almanca konuşabiliyorlar. Örneğin suyu, ekmeği iki dilde de anlatamıyorlar.

Peki bu gönüllü veya gönülsüz göçmenliğin bir bilançosu yapılsa, acaba verilen ödünler mi fazla gelecek?

Belki kötümserliğime karşı çıkanlar olabilir, ancak gerçekleri görmeden "nasıl çıkarız aydınlığa?"

Zuhal Özügül

OTUZ BEŞ YAŞ ŞİİRİ

Yaş otuz beş! Yolun yarısı eder.
Dante gibi ortasındayız ömrün
Delikanlı çağımızdaki cevher,
Yalvarmak, yakarmak nafile
bugün,
Gözünün yaşına bakmadan
gider.

Şakaklarımı karmı yağdı ne var?
Benim mi Allahım bu çizgili yüz?
Ya gözler altındaki mor halkalar?
Neden böyle düşman görünürsünüz,
Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?

Zamanla nasıl değişiyor insan!
Hangi resmime baksam ben
değilim.
Nerde o günler, o şevk, o heyecan?
Bu güler yüzlü adam ben
değilim;
Yalandır kaygısız olduğum yalan.

Cahit Sıtkı Tarancı

Amaç

Sevgi karşılıklı o
İnsanlar yalansız
Kavgaya, savaşa
Yaşanılır olur bu

Aynur Lale
20.2.1996
9. sınıf öğrencisi

Kemal Yalçın t
nan Heinrich - Bö
öğrencilerinin şiir,
dan oluşan Yaban
adlı kitabından alın

Gerçek barış bi
vaşlar arasında, sil
ğı dönem değildi
halkların, ulusların
madığı, ezmediği a
şam tarzıdır. Dünya
yor, kadınların, gen
tüm yaratıcıların, h
yacı var. Barış, bu
insanların katılım
BARIŞ İÇİN SEN
ADIM

İnsanlar, kend
madıkları sürece
vaşları ortadan ka
Albert Einstein

eler. Üçüncü kuşak,
geliyor. Onlar için
şüncesi vardı kimi-
lüşünenler yanılmı-
Alman ve Türk öğ-
ımaları bizi hayrete
n bir bölümü ne
ca konuşabiliyorlar.
eği iki dilde de anla-

veya gönülsüz gö-
nçosu yapılsa, acaba
fazla gelecek?
iğime karşı çıkanlar
erçekleri görmeden
nlığa?"

ŞİİRİ

olun yarısı eder.
ındayız ömrün
ızdaki cevher,
armak nafile

a bakmadan

rmı yağdı ne var?
ım bu çizgili yüz?
daki mor halkalar?
üşman görünür-

bildiğim aynalar?

değişiyor insan!
e baksam ben

r, o şevk, o hey-

i adam ben

ısız olduğum yalan.

Cahit Sıtkı Tarancı

Amaç

Sevgi karşılıklı olursa
İnsanlar yalansız konuşursa
Kavgaya, savaşa çare bulunursa
Yaşanılır olur bu dünya.

Aynur Lale
20.2.1996
9. sınıf öğrencisi

Kemal Yalçın tarafından yayınlanan Heinrich - Böll - Gesamtschule öğrencilerinin şiir, öykü ve yazılarından oluşan Yabangülü-Die Wildrose adlı kitabından alınmıştır.

Gerçek barış birbirini izleyen savaşlar arasında, silahların patlamadığı dönem değildir. Barış, kişilerin, halkların, ulusların birbirini aşağılamadığı, ezmediği adil ve özgür bir yaşam tarzıdır. Dünya halkları barış istiyor, kadınların, gençlerin, çocukların, tüm yaratıcıların, herkesin barışa ihtiyacı var. Barış, bu bilinçle güçlenmiş insanların katılımıyla gerçekleşir. BARIŞ İÇİN SEN DE BİRŞEY YAP!
ADIM

İnsanlar, kendileri karşı çıkmadıkları sürece hiç bir şey savaşları ortadan kaldırmaz.
Albert Einstein

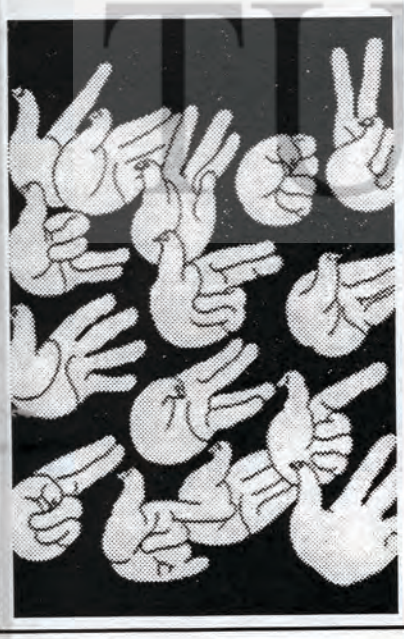

Çocuk tacizi

Ben çocuklara nefret yerine barışı, savaş yerine sevgiyi öğretmek isterdim.
Albert Einstein

Gün yok ki gazete haberlerinde çocuklara, hatta kendi öz çocuklarına cinsel taciz söz konusu olmasın. Tüm insanlık adına utanç verici, yüz kızartıcı, nefret uyandırıcı haberler bunlar.

Birçok çocuk porno film çekimine kendi ebeveynleri tarafından zorlanırken, Tayland, Filipinler gibi memleketlerde seks turizminin kurbanı oluyorlar. Cinsel sapıkların hayvanca emellerinin tuzağına düşen çocuklar, kaçırılıp cinsel tacize maruz kaldıktan sonra, canlarından da olabiliyorlar. Böylesine bir acı, böylesine bir utanç, böylesine bir canavarlık, çocuğun geleceğini nasıl karartmaz, bu çocuk ruhsal yönden nasıl sağlıklı olur!

Uzman psikologlar, bugünün vahşi sapıklarının da çocukken tacize uğramış oldukları konusunda, vahşete, işkenceye maruz kaldıkları konusunda hem fikirler. Böylesine hasta ruhlu insanların sağlığa kavuşmaları ise mucize. Suçu sabit görülüp te, hapishaneyi boylayanlar, beş, en fazla on yıl cezaya çarptırılmış olanlar, iyi halleri görülünce dışarı salıveriliyorlar. Sonuç: Yeni kurbanlar. Gün geçtikçe artan sayılar, dünyanı~geleceğini tehdit eder boyutlara ulaşınca, 130 ülkenin 1200 delegesi İsveç'te (Stockholm) çocukların cinsel tacizine karşı bir kongre toplantısına katılıp, konuyu enine boyuna irdelediler, çözüm aradılar. Kongrenin kapanışında İsveç Kraliçesi Silvia, bir dünya vatandaşı ve bir anne olarak, çocukların cinsel tacizine ve cinsel ticaretine son verilsin çağrısında bulundular. Geçen Eylül ayının 7'sinde, dünya çocuk gününde, çocuk hakları konusu bir kez daha yinelendi.

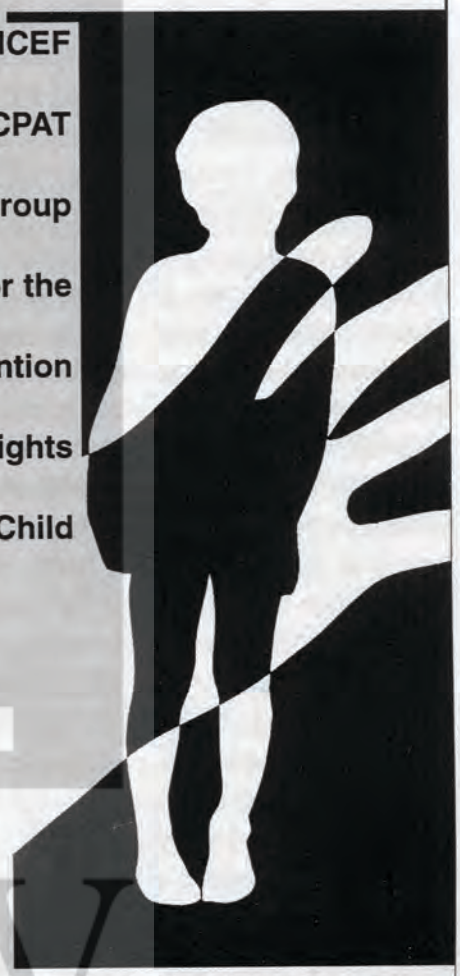

Çocukların Cinsel Ticari Sömürüsüne Karşı Dünya Kongresi (Dünyada ilk uluslararası toplantı)

Semra Kayaçelebi

TÜSTAV

İnsanlar konuşa konuşa

Tatilden önce Zuhal'le bir sohbetimiz esnasında, Almanya'da özellikle yeni yetişen kuşakların, önemli bir problemi olan Türkçeyi-anadilimizi- kullanamama veya doğru konuşamama, yazamama ve hatta Türkçe düşünememe sorunu üzerinde durmuştuk. Eski kuşak göçmenlerimizin, o zamanlar pek de üzerinde durmadıkları bu problemin, özellikle kimlik sorunu üzerindeki önemini vurgulamak için, önce iki örnek vermek istiyorum. Biri İstanbul'da diğeri Alanya'da annemlerin komşusu olan, eşleri Türk iki Alman bayandan bahsetmek istiyorum. İlki belki 20 seneden fazladır, ikincisi ise tahminen 7 senedir Türkiye'deler. Ortak noktaları ise çocuklarına doğduklarından itibaren anadilleri Almanca'yı çok iyi derecede vermiş olmaları, ki her ikisinin de çocukları Alman okullarına gitmemiş olmalarına rağmen. Onların çocukları bana göre gerçekten çift lisanlı, çünkü her iki dili de anadili gibi rahatlıkla kullanabiliyorlar. Ama bizim buradaki çocuklara baktığımda, çoğunda Türkçe tam bir tarzancaya dönüşmüş, Almanca da konuşma dilinde olmasa da yazı dilinde katledilmekte. Bana çok acı gelen bu durumla bazılarımızın övündüğüne bile tanık oluyoruz. Türkiye'de izinde derdini Türkçe'de ifade edemeyen çocuğu için, "Türkçe'yi hiç konuşamaz, anlayamaz teyzesi..." diyerekten, artık övünme mi, yoksa savunma mı olduğu bilinmeyen tavırlarla sık karşılaşılır. Şahsen bu durumu çok vahim bulduğum için, Türkiye'de yalnış bir ifade kullanıp ta ikaz edildiğim zaman gerçekten utanıyorum.

Tabii burada sadece ailelere yüklenmek haksızlık olur. Eğitim sistemi hala bir kaos yaşayan Türkiye gibi bir ülkenin, yurtdışındaki vatandaşlarına eğitim konusunda sahip çıkmasını beklemek, herhalde fazla iyimserlik veya lüks olur. İşin gerçeği bu konuda bile geri kalmışlığın pençesinden kurtulamıyoruz. Almanya'daki bu kadar yoğun nüfusumuza rağmen, hala ancak belli sayıda okulda Türkçe ek dil olarak okutuluyor. Sonuçta orta ve lise dengi eğitimi boyunca hiç Türkçe dersi görmeden mezun çocuğumuzun sayısı diğerlerinden daha fazla. Bu arada lütfen öğretmenlerimiz alınmasın ama, ilkokul diplomasıyla bile bazı kişilerin işi kitabına uydurup öğretmenlik payesi kazanıp, halen öğretmenlik yaptıklarına tanık oluyoruz.

Diğer taraftan, son yıllarda Essen Üniversitesi'nde

Türkçe öğretmeni yetiştiren bölümün açılmasına ilk başta çok sevinmiştik. Öyle ya hem buranın kültür çerçevesinde yetişmiş, hem üniversite mezunu kaliteli kişilerin Türkçe'mizi güzel bir sentezle burada yetişen çucuklarımıza verebileceklerini düşünüyoruz. Fakat açıldığından beri bölümün, akademik kariyeri yeterli, bölüm başkanı olabilecek bir Türkçe veya edebiyat profesörü olmaması ve derslerin gramer dahil ağırlıklı olarak Alman hocalar tarafından verilmesi bence düşündürücüdür. Yani ben kendi dilimin inceliklerini, edebiyatımı, tarihimi, kültürümü... v.s. yabancı bir kaynaktan öğreneceğim ve alacağım bu diploma doğrultusunda Türkçe öğretmenliğini icra edeceğim. Lütfen ne kadar içler açısı, talihsiz bir durum olduğunu görünüz.

Biraz da kimlik sorununa değinmek istiyorum. Bu yaz bazı öğretmen arkadaşların bile samimi itiraflarıyla karşılaştık. Kendi çocuklarına dilimizi ve kültürümüzü yeteri kadar vermemiş olmanın kaygısıyla, onları bir süre Türkiye'de okutmak gibi ciddi ve zor kararlar verdiklerini gördüm. Kendi anadiline, kendini ifade edebilecek kadar hakim olamayan bir kişi, tabii ne gerektiği kadar kültürünü, tarihini, dinini, ülkesinin toplumsal, ekonomik, politik durumunu öğrenebilir, ne de kendi kimliğini belli bir yere oturtup özümseyebilir. Kimliğimizi, benliğimizi ve genlerimizdeki ananevi özelliklerimizi kaybetmeden yaşama savaşı verdiğimiz şu "yabanellerde", bari hiç olmazsa dilimize gereken özeni gösterip, sahip çıkalım arkadaşlar. Unutmayalım ki, ağaç yaş iken eğilir ve çocuklarımıza bunu çok küçük yaşlardan itibaren aşılamalıyız.

Mehtap Hamurcu

Ne der sonra alem?

Biz bu sözü büyüklerimizden çok sık duyarız. Yapmak isteyip de, etraftan çekindikleri için yapamadıkları isteklerinin sebebi budur. "Elalem ne der?" diye kızımız bir Almanla evlenemez, bırakın Almanı, bizim şehrimizin dışından birini bile isteyemez kızım. Elin falanca şehirliysiymiş, elin falanca şehirlisiymiş, sonra elalem ne dermiş? Elalemin

yüzüne nasıl bakılırmış sonra? Ele güne rezil olmak buna denirmiş. Bırakın elalemi de kızınızın mutluluğunu düşünün, asıl önemli olan budur. Zavallı kızcağız iki arada bir derede kalacak sonra. Ya ailesinden, ya da sevdiğinden olacak ve bu tatsızlık sırf elalemin yüzünden.

İçimizde elalemi takmayanlar da var. Söylentileri duymamazlıktan geliyorlar. Çok ta iyi yapıyorlar. Yaşantıları boyunca, çok istemiştim de elalem yüzünden yapamamıştım diye sızlanmayacaklar.

İnsanla, birbirlerine, birbirlerini yadırgayarak, kınayarak yaklaşamazlar. Hoşgörü, insanca bir davranıştır. Her yetişkin insan, kendine güvenerek, kendi iradesiyle bir şeyler yapmaya, kendi yaşamını kendi adımlarıyla belirlemeye yetkendir. Ama insan bunu şöyle yaparsam elalem ne der, şöyle yapsam ne der diye düşünecek olursa zikzak çizmeye başlamıştır, hedefine ulaşamaz, kendini kanıtlayamadığı gibi yitirmeye de başlar.

Büyüklerimizi hoşgörüye davet ediyor, onlara gençlerimizi elalemin elinden, eteğinden, dilinden uzak tutun diye seslenmek istiyorum. Bırakın gençler rahat ve huzurlu. güvenli yaşasınlar.

Okşan Polat

Sevgi üstüne birkaç söz

Bana göre dünyada herşey sevgi üstüne kurulu. Anne, baba, kardeş sevgisi, arkadaş sevgisi, vatan sevgisi. Sevgi, insan hayatının vazgeçilmez bir unsuru. Sevgisiz hayat kurumuş ağaca benzer. Sevgisiz bir dünya yaşanmaz olur. Sevmeyi bilmeden sevilmeyi beklemek yanlıştır. Sevgi tek taraflı olmaz. Sevgi, insan hayatında yemek, içmek, nefes almak kadar önemlidir. Sevince, hayat daha güzel, yaşamak daha kolay gelir insana. Sevgi dolu gözlerle bakan insan, pembe gözlükler ardından bakıyor gibidir dünyaya. Sevgi, hoşgörüyü de beraberinde getirir. Sevgi ve hoşgörünün olduğu bir dünyada silahlar susar, savaşlar olmaz; paylaşılamayan ne var ki bu dünyada?

Maalesef, günümüzde sevginin yerini kin, nefret, kıskançlık almış. Sahtekarlıklar, kötülükler, savaşlar sarmış güzelim dünyamızı. Sevgi unutuluyor mu ne? Oysa dünyaya gelen her bebek doğar doğmaz anne sevgisini tatmıyor mu? Annesinin sıcacık sevgisiyle büyümüyor mu? Karşımızdaki bizi sevmese bile biz onu sevelim. Belki birgün o da sevgiyi öğrenir.İşte o zaman dünyaya sevgiyle bakan bir insan kazanmış oluruz. Sevgi sözcüğü ne kadar güzel, insanın içine sıcacık bir duygu veri-

yor. Ne olurdu, bütün insanlar birbirlerini sevseler; sevginin önemini bilseler, yarınlara tertemiz sevgi dolu barış içinde bir dünya kalsa...

Biz anneler! Gelin beraber olalım. Çocuklarımıza din, dil, ırk ayrımı yapmaksızın sevmeyi öğretelim. Barış dolu bir dünyaya doğru elele verelim.

Hatice Yılmaz

Bir söyleşi

Konuğumuz sayın Melda Özverim

16.9.1996 Pazartesi günü, Gelsenkirchen AWO Türk Danış Grubu'nun davetlisi olarak bir konferans veren Atatürkçü Düşünce Derneği Dortmund Şubesi Başkanı Melda Özverim ile Radyo BİZ BİZE için bir söyleşi yaptık. Aşağıda bu söyleşiyi siz okurlarımıza sunuyoruz.

ADIM: ADD (Atatürkçü Düşünce Derneği), ne zaman kuruldu ve neden ihtiyaç görüldü?

M.Ö.: ADD 1989 yılında ilk Ankara'da kurulmuştur ve şu anda merkez durumundadır. 230 dernek vardır ve 16 bin üyesi bulunmaktadır. Aslında bu derneklerin kurulmasına ihtiyaç olmasın isterdik ancak gelişmeler buna ihtiyaç olduğunu gösterdi. ADD, 1991 yılında Almanya'da ilk Bergkamen'de kuruldu. Birkaç sene sonra Dortmund'a taşındık. Başkan ben seçildim. Dortmund'un büyük şehir olması nedeniyle etkinliğimizin daha fazla olacağını düşündük. Bizden sonra çok kısa aralıklarla tüm Almanya'da 15 dernek daha kuruldu. Bunlar kendi aralarında birbirlerine yardımcı olmaktalar, ancak hiçbiri diğerinin bir şubesi değildir. Daha sonra birkaç dernek birleşerek bir koordinasyon kurulu kurdular. Daha sonra genel kurul yapıldı ve Birlik haline geldik. Bundaki amacımız da enerji ve güçlerimizi birleştirerek daha etkin bir hale gelmekti.

ADIM: Derneklerin amaçları nelerdir?

M.Ö.: Aslında hepimizin amacı birdir. Tüzüğümüzün amaç bölümünde şöyle gösterilmiştir: "Atatürk'ün ilke ve devrimlerini korumak, Atatürkçü düşünceyi yaymak, topluma tanıtmak." Bunları seminerler ve konferanslarla gerçekleştirebiliyoruz. Türkiye'den getirttiğimiz konuşmacılar, birliğin üyeleri olan değişik şehirlerde konuşmalar ve konferanslar veriyorlar. Konular, Atatürkçü düşünce ve onun nasıl yayılabileceği. Özellikle çocuklara tanıtılmasına çok önem veriyoruz. Bunun için öğretmenleri aracı olarak almak istiyoruz ve birçok öğretmenle bir işbirliği kuruldu.

ADIM: Bir kadın grubu olduğumuz için aklıma gelen ilk soru, Atatürk'ün kadınlara verdiği haklar ve yaptığı reformlar. Bunlardan söz eder misiniz?

M.Ö.: Aslında genelde Atatürk'ün yaptığı reformlar içinde, belki de kadın olduğum için, kadınlara dönük reformların en önemlileri olduğuna inanıyorum. Bilindiği gibi Osmanlı zamanında KIZLAR OKULA GİDEMEZLERDİ, BİR KONUŞMA HAKLARI YOKTU, KANUNLARA GÖRE PEDERŞAHİ BİR AİLEYDİ, AİLEDE KADININ HİÇBİR SÖZÜ YOKTU. MAHKEMEDE İKİ KADIN BİR ERKEK YERİNİ TUTABİLİYORDU, RESMİ NİKAH YOKTU, KADINI, ERKEK BOŞSUN DİYEREK ATABİLİYORDU.

Atatürk çok hassas bir insandı ve kadına daima çok kıymet verirdi. Kadını daima erkeğin seviyesine yükseltmeye çalışmıştır. İşte bunun için reformları yapmıştır. En önemlisi KADINLARA VERİLEN SEÇME VE SEÇİLME HAKKIDIR. Bu hakkı Türk kadını aldığı zaman İtalya'da veya Fransa'daki kadınlar böyle bir şeyi ancak rüyalarında görebiliyorlardı. İsviçre'de kadınlar bu hakkı 1971 senesinde alabildiler. Türkiye'deki bu reformdan sonra Meclis'e 18 kadın girmişti. Şimdi 18 kadın bile olmadığı gibi, oran olarak da o zaman çok yüksekti. Hiçbir müslüman ülkesinde kadınlara bu haklar verilmemiştir. Bu da benim nazarımda Atatürk'ün kadınlara yaptığı en büyük armağandır.

ADIM: Türkiye'deki ADD ile çalışmalarınız oluyor mu?

M.Ö.: Ben veya yönetim kurulu üyelerimiz Türkiye'ye gittiğimiz zaman, Ankara, İstanbul'un dışındaki şehirlerdeki derneklerle de görüşmeler yaparız. Onların çalışmalarını öğreniriz. Onların çalışmaları da bizim gibi, düşünceleri amaçları aynı. Bu sene Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği ile bir proje yaptık. Türkiye'de bir YAZ

Dortmund Atatürkçü Düşünce Derneği Başkanı Melda Özverim'in "Çağdaş yaşam, laiklik ve Atatürk'ün Kadınlara verdiği haklar" konulu konferans ilgiyle karşılandı.

Atatürk'ü yaşattılar

OKULU hazırladık. Onlar Almanya'dan bizim seçtiğimiz 16 çocuk davet ettiler. Çocukların uçak ücretlerini THY bağışladı. Onlara İstanbul'da kaldıkları süre içinde değişik programlar hazırlandı. Sabahları Hasan Pulur, Nezihe Araz, Toktamış Ateş, Bedri Baykam'ın katıldığı konferanslar verildi. Müzeler, saraylar, tarihi yerler gezdirildi. Akşam konserler izlendi. 10 gün içinde gezdiler ve bilgilendiler.

Bu projeyi gelecek sene de tekrarlamak istiyoruz. Her çocuk orada gördüğünü, öğrendiğini kardeşine dahi anlatsa, bir faydadır diye düşünüyoruz. Daha sonraki projelerimizde Türkiye'den buraya çocuk getirmeyi düşünüyoruz. Onların da buradaki yaşamı görmelerini istiyoruz.

ADIM: Bundan sonraki çalışmalarınız nedir? Buradaki insanlardan neler bekliyorsunuz?

M.Ö.: Buradaki insanlardan daha fazla ilgi bekliyoruz. Derneklerimizin üye sayısı az. Ancak üyelerimizin etkinliklerimize daha fazla ilgi göstermeleri, katılmaları ve bizlerle birlikte çalışmalarını diliyoruz. Üye aidatlarını ödeyip yalnız genel kurula katılmalarının Atatürkçü düşünceye hiçbir faydası yok.

Dortmund'da bir gençlik kolu kurmak üzereyiz. Gençlere Türk tarihini tanıtmak istiyoruz. Burada tarihimiz, aydınlanma, reformlar tanıtılmıyor. Konferanslarımıza devam etmek istiyoruz. şu anda hazırladığımız bir kompozisyon projesi var. Konu: "Atatürkçü düşünceden ne anlıyorsunuz?". Sonunda onları bir kitapçık halinde basmak istiyoruz.

Eşim ve ben eski bir dergide Atatürk'ün yaşamının çizgiyle basılmış bir sayısını bulmuştuk. Bunları dia haline getirdik. öğrencilerine göstermeleri için birçok öğretmene hediye ettik.

Sizleri derginiz ADIM aracılığıyla tanıdım. Derginiz elime geçtiği zaman hemen sayfa sayfa okuyorum ve çok takdir ediyorum. Sizleri kutluyorum. Eğer dergiye benim de bir katkım olursa, çok çok memnun olurum. Size başarılar diliyorum ve böyle devam etmenizi diliyorum.

ADIM: Sevgili Melda Hanım sözünde durdu ve bize bu sayımızdan itibaren yayınlamaya başlayacağımız "MOSTAR'dan GÖREME'ye Gezi Anıları"nı tamamen bıraktı. Biz de kendisine teşekkür ederiz. Enerjisine, çalışmalarına hayrak kaldık, güç verdi bizlere. Böyle bir insanı tanıdığımız için mutluyuz.

"İbret olsun!"

Ben 1996 yılının Mart ayının bir Cuma günü, 16 yaşıma girdiğim gün öldürüldüm. Belki bir gazetenin birinde okumuşsunuzdur. Çok sevdiğim 14 yaşındaki kardeşim Haso, pazar meydanında, herkesin gözü önünde boğazımı kesti. Kurbanlık koyun gibi...

Küçüklüğümüzde, kurban bayramlarında babamız koyun keserken elele tutuşarak, gözlerimiz yaşlı, titreyerek izlerdik bu olayı. Eve kaçmak yasaktı. Hele HAso, babama yardım etmek zorundaydı. Nasıl üzülürdü. Nerede oldu, neden diye sormayın. Arabistan'da olmuştur filan diye de düşünmeyin. Anlatacağım, sizlere "ibret olsun" diye.

Biz 5 kardeşiz. Bir evli ağabeyim var. Seneler önce çoluğunu çocuğunu aldı büyük kente göç etti. Ablam 14 yaşında evlendirildi. 3 çocuğu var, 2 kez intihar etti. Yarı deli gibi yaşıyor. Benden sonra Haso, ondan sonra da Muhammed geliyor. Küçük ama şımarık mı şımarık. Ne isterse oluyor. Beni 3 sene okula gönderdiler. Haso'nun ve küçüğün bakımı bendeydi. Daha sonra yatalak dedemin bakımı da bana verildi. Bunu severek yapıyordum. Kafamı dinleyebildiğim, düşünebildiğim zamanlardı bunlar. Haa, annemi ve diğer kadınları unutuyordum. Onlar gölge gibiydiler evde. Sesleri çıkmadan birşeyler yaparlardı bütün gün. Benim için karar verildiğinde annemin fikri sorulmamıştı, ama o da "namusun temizlenmesinin" gerekli olduğunu onaylamıştı.

Dedemin evinde birkaç saat huzur buluyordum. Hatta okuma yazmayı da ilerlettim. Gazete ve dergilerden başka kitaplar da okumaya başladım. Onları okuduğum zaman tüm zorlukları unutuyordum bir süre için... Kitapları Haso'nun okul arkadaşının ağabeyi veriyordu bana. Anlattığım kadar kolay olmuyordu tabii. Bu ağabey askerden dönmüştü, uzun süre iş bulamamıştı. Bir eczanede kalfa olarak çalışıyordu. Pek kimselerle ilişki kurmuyordu ama dedikodusunu sağır sultan bile duymuştu. Onu dedemin ilaçlarını almak için gittiğimde tanıdım. Bizim köyün erkeklerinden daha değişikti. Nasıl konuşmaya başladık, neler söyledik hiç hatırlamıyorum. Yalnız çok korku içinde olduğumu şimdi çok iyi hatırlıyorum. Etrafa yakalanma, görünme korkusu... Yine bir ilaç almak için gittiğimde elime bir kitap verdi. Ne zaman bitirebilirsen getir, acelesi yok dedi. Dedemi nasıl yedirdiğimi, etrafı nasıl temizlediğimi bilemiyorum. Dedemin meraklı gözlerle beni izlediğini görünce kendime geldim. Hemen odanın bir köşesinde okumaya başladım. Bir ara dedemin sesiyle irkildim. "Gitmiyor musun?" diye soruyordu. Akşam olmuş karanlık başmıştı. Koşarak eve gittim. Evdeki bağırış çağırışlar hiç ilgilendirmiyordu beni. Nihayet, gece yatağımda gözlerim kapalı okuduklarımı düşünebildim. Ne kadar gerçekti ve ne kadar benim yaşamıma benziyordu.

Katillerden yeni bahane: Namus

Ikinci Urfa olayı

Ardarda işlenen namus cinayetlerine bir yenisi Kayseri'de eklendi. Katiller, cinayeti soğukkanlılıkla anlatırken yine "Namusumuzu temizledik" gerekçesine sığındı

Emeklinin namus cinneti

Günler böyle sürüyordu. Mutluydum. Gerçekleri görebiliyordum. Benim gibi çok genç kız vardı. Bazıları kendilerini kurtarabiliyorlardı. Bir yanda sevgi için herşeyini verenler, öte yanda sevgiyi yoketmek için uğraşanlar vardı. Hayır, hayır ben böyle bir yaşam düşünemiyordum. Kendi kendime söz verdim. Sevgi, anlayış, hoşgörü ve bilgi olacaktı benim yaşamımım amacı.

Son günlerde, evde tüm gözler benim üzerimdeydi. Pek önemsemiyordum ama ablamın evlendirileceği zaman da davranışları böyleydi. Dikkatli olmam gerekiyordu. Ancak ne yapsam boşunaydı. Biri bulunmuştu benim için. Gönülsüz olduğumu belli ettim. Daha kötü oldu. Kuşkulandılar. Haso'yu arkama taktılar. Eski Haso gitmiş, polislik işini canla başla yapan, iki yüzlü biri gelmişti.

Bunları birgün kitap arkadaşıma anlattım. O da bana açıldı. Benden hoşlandığını söyledi. Çok hayret ettim. Bunu hiç düşünmemiştim. Mutluluktan uçarak eve gittim ve anneme durumu anlattım. Aptal kafam. Herşey birbirine girdi. Babam tam anlamıyla kudurdu. Cehennem gibi günler yaşıyordum artık. Hergün, her saat ceza, dayak, hakaret ve yasaklar...

Ölü gibi olmuştum. Annemin söylediğine göre o Aleviydi. En büyük suçtu bu. Birgün dedeme giderken, küçük bir kız bir mektup verdi elime. "Seninle her zaman birlikte yaşamak istiyorum. Sen de aynı düşüncedeysen kaçalım buralardan". Evet başka çare yoktu. Ya sevgi, ya...?

Birlikteliğimiz gibi ömrüm de kısaymış. Çabuk yakalandık. Yaşadığımız işkenceleri anlatamam. Bu da yetmedi onlara. Babam ve akrabalar "ibret olsun" diye beni öldürmeye karar verdiler. Peki bu "temizliği" kim yapacaktı? Hapise girmek te var. Daha yeni hapisten çıkan amcam bunu Haso'nun yapmasını, yaşı küçük olduğu için hapisten kurtulacağını önerdi. Zavallı Haso. Buyruğu aldığında biraz durakladığını belki de iç geçirdiğini düşünüyorum. Ama, o bir erkekti ve emir emirdi.

Sonuçta bir cuma günü pazar meydanında Haso, bir koyun gibi boğazımı kesti. Kendimden geçerken etrafımıza toplanmış olanların gözlerinin içine bakmaya çalıştım. Hepsi gözlerini kaçırdı benden.

Ben artık kurbanlık değildim ama onlar...Kadın-erkek-yaşlı-genç, onlar bir türlü kurban olduklarını anladılar mı acaba?

"Sevgi"

Resim ve heykel sanatında kadın

Tarih öncesi sanattan günümüze değin, Lespuque heykelciliği ya da kutsal alçak kabartması gibi kadını konu alan birçok yapıt kaldı. Bu yapıtlarda, genellikle analık belirtileri aşırı biçimde vurgulanmıştı. Sümer figürleri ise (Eşarplı Kadın) tam tersine, Minos uygarlığına ait "Parisli Kadın" denilen resimde olduğu gibi, son derece ince ve süslüydü. Mısır sanatında freskler ve mezar taşlarında boyları normalden uzun, giysilerindeki üsluplaştırma sayesinde soylu bir görünüme bürünmüş kadınlar betimlenmişti. Buna örnek Halep müzesinde bulunan vazolu kadın heykelciğidir.

Yunanlı heykelciler kadın vücudunu basit silindir biçiminden yavaş yavaş kurtardılar. Aphrodite'nin Doğuşu (Terme Müzesi, Roma), vücudun ve giysi kurumlarının esnekliğiyle dikkati çekti. Tanagra ve Myrina heykelcikleriyse, kadını günlük işleri içersinde canlandırırlar. Romalı kadını, karmaşık saç tuvaletlerinden hoşlandığını gösteren gerçekçi büst ve madalyalardan tanımaktayız.

Ortaçağ sanatı, erken hristiyanlık döneminden başlayarak kadını özellikle bakire Meryem ya da tüller ve geniş harmanilerle örtülü saray kişileri biçiminde betimledi. Çıplaklık yalnızca Havva ve Cehennemlik günahkarlarını konu alan yapıtlarda görüldü. Duccio'da egemen olan Bizans sanatına özgü katılık, Giotto'da Latin etkisiyle yavaş yavaş yumuşadı. Gotik sanatçılar kadının zerafetini biraz yapmacık biçimde örneklediler.

Henri Matisse,1869-1959

Rönesans, bilginlerin ve sanatçıların birlikte saptamaya çalıştıkları vücut ölçülerine bağlı kalan, daha az uzatılmış, bir başka kadın tipi getirdi. Çıplaklık, Antik Çağ'da taşıdığı öneme yeniden kavuştu ve pek çok mitolojik tema Raffaello, Correggio,

TÜSTAV

Tziano ve Tintoretto tarafından değişik biçimlerde yorumlandı. Sandro Botticelli, Venüs'ün doğumunu 1485'te tamamlıyor. Mitolojiye göre Venüs dalgaların köpüklerinden doğmuş, aşk ve güzellik tançırasıdır. Botticelli'nin tablosunda Venüs görkemli güzelliğiyle beyaz ve iri bir istiridye kabuğunda ayakta durmaktadır.

Dünyanın en ünlü tablolarından biri Leonardo da Vinci'nin Mona Lisa (1503-1507)'sıdır. Bu portrenin en önemli özelliği, yüzündeki gizemli gülümsemedir. Sanatçının modelin yüzündeki gülümseme silinmesin diye sürekli müzik çaldırdığı söylenir.

Manierismocular (1530-1600. Parmigianino, Fontainbleu okulu ressamları, XXII yy. ikinci yarısındaki Floransalı sanatçılar) yine üsluplaştırılmış uzun biçimlere yöneldiler. Heykel alanında Giamblogna, Falconet, Houdon, Canova, Rodin gibi büyük ustaların çoğu, az ya da çok idealleştirilmiş nü'ler yaptılar. Parmigianino, "Madonna - mit langen Hals" tablosunda, Madonna'ya kuğuyu anımsatması amacıyla uzun bir boyun ölçüsü veriyor.

Halk kadını ilk kez Flandre ve eski Hollanda (1420-1580) resminde betimlendi. Barock (1600-1750) döneminde de bu yol izlendi. (Aeisten'in aşçı kadınları, Briegel'in kermes dansözleri, Le Nain kardeşlerin süssüz çiftçi kadınları, Caravaggio'cuların çingeneleri ve kibar fahişeleri). Aynı dönemde yapılan saray portlerinde olağanüstü güzellikte giysiler görüldü. Rubens, vücut dolgunluğu kadar giysilerinde zenginliğinden hoşlandı. Rembrandt, kadınları betimlemekten çok iç dünyalarını yansıtmaya önem verdi. Annesinin tablolarını yaptı. Bir çok tablosunda da karısı Saskia'yı model olarak seçti. (Andromeda 1630, Saskia çiçek tanrısı) Mignard ve Jan van Eyk'ın ünlü yapıtlarından biri olan Giovanni Arnolfini'nin evlenmesi adlı tabloda, dinsel konular yerine kentin ileri gelen ailelerinden birini konu almış ve kusursuz bir perspektif içersinde betimlemiştir.

Barock dönemin sanatçılarından Velazquez de bazen acımasızlığa varan bir gerçeklikle gözlere hitap etti. Daha sonra Rokoko ve Klasizmus (1715-1830) dönemi sanatçıları Largilliere, Boucher, Nattier, Reynolds ve Gainsborugh, ten rengini, takıları azaltarak ve giysileri hafifleterek daha kişisel portreler çizdiler. Watteau ise çizdiği kadınlara düşsel bir nicelik kazandırmaya çalıştı.

Jan Dominique Ingres, tabii güzelliğe sadık kalarak ideal bir kadın tipi yarattı. (Matmazel Caroline Riviere-1806, Valpinço'nun banyo yapan kadınları-1808). Ingres 83 yaşındayken Türk Hamamı adlı tablosunda da yıkanan kadınları betimledi. Fransız romantik sanatçı Delacoix, Ingres'in betimlemesine karşın, şehvetli kadınlar betimledi.

Francisco de Goya 1798 ve 1805 yılları arasında güzelliğin ressamı olarak tanışlandı. Aynı genç kızı iki ayrı tabloda, aynı pozda betimledi. (Çıplak Maya ve Giysili Maya)

İzlemcilikle birlikte (Impressionismus) sanatçıların canlandırdıkları kadınlar, herşeyden önce ışık ve renk haline dönüştüler. Degas'ın dansçıları, şarkıcıları, ütücüleriyle, Touluse Lautreck'in sirk ya da çalgıcı kahve sanatçılarıyla her türlü kadın resme girdi. Pierre-Augusta Renoir, küçük kızların, piyano çalan, kitap okuyan, gezintiye çıkan genç kızların, köylü kadınların, son modayı izlemeye meraklı hanımların, kısacası her yaştan ve toplumun her katmanından kadınların resmini yaptı. Renoir'ın kadınları biraz topluca idiler. büyük kent yaşamını terkedip Tahiti'ye Markiz adalarına göçen Paul Gauguin, Tahitili genç kadınları, bakireleri değişik, son derece çarpıcı renklerle betimledi.

XX. yy.da plastik sanatlar, toplumsal bir kadın tipinden çok kişisel, kimi zaman da düşsel bir bakış açısını yansıtır. Modigliani'nin oval yüzlü, uzun boyunlu, badem gözlü kadınları, Picasso'nun kimi zaman ürkütücü ilkel idolleri, Devaux'un seçkin hayaletleri, Henri Moore'un çok uzuvlu kadınları, Hans Belmer'in sökülür takılabilir erotik Bebek'i, Niki de Saint Phalle'nin karikatürümsü devnanaları yüzyılımızın örnekleridir.

Kadınlar resim ve heykel sanatına birer sanatçı olarak ta katılmışlardır. Bu da ayrı bir inceleme konusudur.

Derleyen: Semra Kayaçelebi

Sevilmeyenler

Ben Fatime'nin okuldan iki hafta uzaklaştırıldığı gün dış kapı merdivenlerine, bol siyah eteklerini yaymış, beyaz dantelli bluzu içinde titreyerek oturduğu sırada, henüz öteki okulumdam yeni geliyordum ve yağmurdan ıslanmaktan huysuzlandığım için değil, kısa teneffüs saatinde, birbirinden üç kilometre uzak okullar arasında, fabrikada akort çıkartırcasına derse yetişebilmek maksadıyla, nefes nefese koşuyordum. Fatime'nin oturduğu okulun çift kanatlı, çift camlı giriş kapısının önündeki üç beton basamağın üstü sol taraftaki tuvaletlerin bitimine kadar örtülüydü. En uç köşe sigara içenleri sözde öğretmenlerden saklıyor, öte yanları ise yağmur, kar, güneş gibi doğa olaylarını nisbeten engelliyordu. Bu kısım öğrencilerin biriktiği bir yer olduğundan, son günlerde gençlerin temizlikten rahatsız olduklarını anımsatacak şekilde, çekirdek kabukları, kağıt parçaları, jiklet ve tükürüklerle doluydu. Dünyanın kirine tükürüyordu gençler. Okulların sistemine, düzenine tükürüyordular bilmeden. Önce Fatime'nin düğüne gider gibi giyinişi (Her ne kadar bu ilk kez ve sadece Fatime tarafından yapılmıyorsa da) dikkatimi çekmiş, laf atmıştım:

"İncecik giyinmişsin bir de betona oturuyorsun, üşüteceksin, sonra neler olur biliyor musun?"

"Hiç bir şey olmaz öğretmenim."

"Bak zil çaldı içeri girsene."

"Beni okuldan kovdular girmeyeceğim."

"Ne demek kovdular? Kim kovdu?"

"Okulun avlusunda bile görmeyeyim seni dedi müdür yardımcısı."

" Ne yapmayı düşünüyorsun şimdi burada?"

" Eve gitmek zorundayım."

" Böylesine suç olacak hangi işi becerdin?"

" Öğretmene karşı geldim."

" Niçin böylesin Fatime? Arasıra da derse girmiyor muşsun, geçen gün söylüyorlardı."

" Sevmiyorum okulu" demişti, at kuyruğu yaptığı permalı kestane rengi pırıltılı saçlarını çevreleyen kafasını bezginlik, öfke, umursamazlıkla sallayıp, güzel gözlerini çevrede dolaştırdıktan sonra benimkilerde karar kılarak. Arkasından üzüntüyle devam etmişti:

" Öğretmenlerin hepsi gıcık, manyak, hiç bir şey de öğretmiyorlar."

" Sen bir şeyler öğrenmek istediğinden emin misin? Hangi öğretmeni kasdetiyorsun mesela?"

" Bizim öğretmenden pek şikayetim yok da, ötekilerden, hele Frau Soree, onu hiç görmek bile istemiyorum."

Okulun beton avlusunda şıpır şıpır yağan mayıs yağmuru pırıltılarla sıçramalar yapıyor, küçük gölcükler oluşturuyordu. Almanya'nın sisli puslu, mutat bahar havası, yeşilleri henüz belirlenmiş ağaçları gizlemeye çalışıyordu. Uzunlamasına inşa edilmiş, iki katlı, hangi renk olduğu belirsiz okulun boydan boya uzanan koridorunda, öğrencilerin çığlıklarına, dayanılmaz gürültülerine karışmadan önce, ne söyleyip, ne dinlediğimi bilmez halde, ondört yaşında, evinde kimbilir hangi dengesiz yöntemlerle büyüyen bir kızla konuşuyordum.

Vatandaşlarımız yurt dışına ilk çıktıklarında Almanya'nın okulları hakkında hiç bilgileri olmadığı gibi, memleketteki çoluk çocuğu yerinden yurdundan etmeyi düşünmediklerinden, öğrenmeye az da olsa niyetleri yoktu. Birdenbire dalıverdikleri yeni dünyada, iki yıl içinde sılaya dönmeyi hayal ettikleri yıllarda yeni kabul edilen, Almanya'da yaşayan çocuklara tanınan ayrıcalıklı çocuk parası yasası ile her ay bir yığın para kazanabileceklerini anlayınca, bölük bölük evlatlarını getirmekle kalmayıp, burada da boş beşikleri doldurmuşlardı. Ne yaparsın ki doğan çocuk büyüyor, beşikleri terkedip okula gitmek mecburiyetinde oluyordu. Hele bir mecbur olmasalar ne iyi olurdu! Ne öğrenir? Kim öğretir? bilinmeden çocuklar yavaş yavaş eskiyi terkedip yeni hayata uyduruluyorlardı. Evde geç saatlere kadar başıboş geçen günlerde "Oynama, bağırma, yapma" katı disiplini arasındaki gençlik ateşinin uyumlusu okulun özgür eğitimi de katılıyor ve onları ne yaptığını bilmez canlılığa götürüyordü.

Kapıları koridora açılan dersaneleri öğrenciler doldurmuş, ikinci zilin çalmasını bekleyen öğretmenler ayaküstü birbirleriyle sözde bilgi alışverişi yapıyorlardı. Salondaki tahta parmaklıklardan yapılmış, gömme elbise dolaplarının kapaklarına öğrencinin biri benim orada olduğuma aldırış etmeden kuvvetle bir tekme vurdu, adeta kuvvetini denedi. Hızla ve gürültüyle çarpan kapı tekrar açıldı, açıldığı için tekrar tekmeyi yedi, kapanmazsa bir daha yiyebilirdi. Bir kız erkek arkadaşının şakasına çığlıklarla cevap vererek sınıfa kaçtı, peşinden koşan çocuk, açık pencerelerin yaptığı cereyan yardımıyla kapıyı umulmadık bir gürültüyle çarptı. Bütün okul sesten inledi, sanki olduğum yerde sallandım, gücüm yetse o çocuğu dövebilirdim. Salonda koşusan, gülen, çığlıklar atan, bağrışanların arasından, bana zorlukla sıyrılmak

düşüyordu. Biri üstüme yıkılır, koşarken çarpar ya da arkadaşına salladığı yumruğun hedefi olurum diye çekiniyordum. Çekniyor muyum? Korkuyordum. Kimi Türk öğrencileri beni gördüğü halde umursamamanın gururunda, kimisi de gülümseyip, kendini toparlayarak selam veriyordu. Bana uymayan bu okul asayişinde kendimi fazlalık hissediyordum.

Yıllardır bana okulun koridoru, öğrencileri aynı korkuları aşılıyorlardı. Zamanla azalan değil, yaşını başını aldıkça daha ürkütücü olan bir duyguydu bu. Son zamanlarda gençler daha mı uzun boylu oldular nedir? Koridor boyunca ders yapacağım sınıfa doğru yürüyordum. Ayaklarım nereye gitmek istiyordu? İleri mi? Geri mi? Kurtulacağım günün özlemini çekiyordum daha doğrusu. Bir tarihler zamanın Milli Eğitim Bakanı demişti ki: "Okullar olmasa bakanlık kolay olur." Öğrenciler olmasa öğretmenlik de kolay olurdu değil mi? Dersanenin birine sekizinci sınıf Türk öğrencileri Türkçe dersi için toplanmışlardı. Onları hangi isteğin bu derse getirdiğini bilemiyordum. Hiçbir zorunlukları yoktu. Tam özgürlükle katılıyorlardı. Bu özgürlüklerini ara sıra bana gözdağı vererek kafama kakıyorlardı.

"Öğleden sonraki derslere gelmem." Hedef olduğumu düşünerek hemen cevap veriyordum:

" Öğleden sonraki derslere gelmeyeceksen, sabah da gelme. Kimseyi zorladığım yok. Bana mı öğreniyorsun?"

Fatime arka sıralarda oturur, sakin hatta çekingen, uysal görünür, dersin konusuyla ilgilenir, birlikte çalışır, gençliğinin verdiği enerji yüklü gövdesini rahatlatabilmek için ara dinlenmelerinde erkek arkadaşlarıyla itişip kakışmaya giderdi. Aslında ateşini söndürecek delikanlı arıyordu da haberi var mıydı bilmem?

Aslında o gün Fatime'nin kimseye sataşmaya niyeti yoktu, çünkü gece düşünde kendini, isteklerine uygun düştüğü için vücudunun her yerini kuvvetle sıkan bir erkeğin kollarında görmüştü. Evden başörtülü çıktığında, yaşadığı rüyanın tadı yüzüne vurduğundan arkadaşları onun neşeli olduğu düşüncesine varmışlardı. Doğruydu da. Bu yüzden annesinin gözü önünde başına bağladığı baş örtüsünü kimbilir nerede omuzlarına kaydırdığını farkedenler, yasak olanı değil aksine uygun bir davranışı yaptığını sanmışlardı. Gözlerini ve dudaklarını da okulun tuvaletinde boyamış, son günlerin moda kokusu Gabriela Sabatini sürünmüştü. Gerçi bu davranışında yalnız değildi, kendisi gibi bir çokları da aynısını yapıyordu.

Ertesi gün kapı çalınıp müdür odasına çağrıldığımda derse başlamak için:

" Durun, oturun, konuşmayın, ağzından sakızı çıkart kızım, gürültüyü kes." sözlerini üçüncü kez sıralıyordum. Belli ki tercüme etmem gerekli bir durum olmuş, bana da dersten kaçmak için bir fırsat ortaya çıkmıştı. Esasında velisi de öğrencisi de Almanca konusunda meselesini halledebilir. Ama velilerim söylenen emri bir gün inkar etmek isterlerse:

" Almanca bilmiyorum. Ne dediğinizi anlamadım." diyebilirlerdi. Kimbilir kaç kez yaşanmıştı bu.

Müdür odasında beni bekleyenler Fatime ile annesiydi. Karnını yarsan en on kez, Türkiye'ye temelli geri dönmek için iki yıllar çıkabilecek, bir zamanlar Türkiye'nin köylerinde ancak okuma yazma öğrenebilmiş, belki öğretmenden tokat yemiş fakat müdürden hakkını aramak nedir, Almanya'da öğrenmiş, biraz zorba görünümlü bir kadındı. Duyduğum kadarıyla kızına göz açtırmadığını sanıyordu.

Müdür cümle cümle:

" Fatime dün Frau Soree'ye eliyle ve diliyle tecavüz etti. Kendisini bir hafta okuldan uzaklaştırıyorum. Disiplin kurulu sonradan toplanacak, toplantı tarihini mektupla haber vereceğim. Bir haftalık derslerini her gün saat onda gelip sınıf öğretmeninden öğrenecek" dedi. Emir kısa, kesin ve sertti.

Anne kızından duyduğu olayı, onu kurtarmaya yardım eder düşüncesiyle anlatıp müdürü inandırmak istiyordu ama müdür bu buluşmanın fikir alışverişi olmadığını, sadece bildiri olduğunu ve konunun bittiğini tektat vurguluyordu. Sözünün dinlenmeyeceğini kafasına dank eden anne:

" Köpek köpeği ısırmaz. Türk düşmanı bunlar." deyiverdi. Ben köpeklerin, hele de yabancı köpek olunca birbirlerini ısırdıklarını biliyordum. Eğer burada kahraman ben olsydım olayın didişi başka türlü olabilirdi. şimdi ise konu ben değildim ve nasıl hareket edeceğime karar verememiştim.

" Ne yaptın sen Fatime? Doğrusunu söyle bakalım."

" Öğretmen mateden oyun kitapları dağıttı, arkadaşımdan kalem istedim. ' Dediğimi yapmıyor, konuşuyorsun' diye kolumdan tuttu, çürüttü, bluzum yırtıldı, ben de boş kalan sağ elimle suratına vurdum."

" Vurdun mu? Öğretmene mi vurdun? Dün söylemedin bunu."

" O da benim kolumu tuttu, morarttı, bluzumu yırttı. İşte bluz burda."

" Kolunu morarttıysa doktora gitseydin. Niye gitmedin?"

" Gideceğim."

Müdür odasının bir köşesine konmuş yuvarlak masada oturuyorduk. Naylon torbadan çıkardığım bluzu masanın üzerine yaydım. O günlerde kızların çoğu, iç çamaşırı gibi dantel fanilalar giyiyor, onların yakasını üstlerine giydikleri kazak ya da başka bir bluzun içinden çıkarıyorlardı. Bu da onların siyahlarındandı. Birisi tarafından yırtılmış olduğunu değil, fazla giyilmiş ve hırpalanmış, adi bir tülü olduğunu anımsatıyordu. Yine de sözleri müdüre aktardım. Müdür bir önceki inatla duymak istemediğini, inanmadığını vurguladı. Yüzünde yorgunluk, kin okunan, hakarete uğramış öğretmen isyanla böyle bir durum olmadığını söyleyip inkar için elini kolunu sallamaya başladı. Böylesine karşı çıkışın altında suçluluk duygusu, yaptığından korku arıyordum. Fatime'nin sadece kolunu tuttuğunu, onun ise Türkçe ve Almanca kötü sözler söylediğini hatta arkasından bir de tekme vurduğunu ekledi. Böyle bir hakaretten hep korktuğum halde Fatime'nin haklı olduğunu savunmak geliyordu içimden. Fatime'nin tahrik olduğunu kanıtlamak istiyordum. Fatime'nin yaptığına hoşgörü ile bakacak gibi yetişmediğim halde, ona yapılan suçlamada nedense kendime hakaret edilmişlik görüyordum. Öğretmene yapılana müdür de, arkadaşları da kızıyor, ben ise öğrencinin arkasında yer alıyordum. Çünkü bir Alman öğretmeni karşısındaki öğrenci Alman olsaydı kolunu tutup çekiştiremezdi. Kolunun çürümesi, bluzun yırtılması yalan olsa bile.

Birkaç gün sonra konuştuğum olayın şahidi arkadaşlarınınçoğu, Fatime'nin bazı öğretmenlere aksi davrandığının, esasında derste kendi halinde, dalgın camdan dışarı baktığının, dokunulduğu zaman tırnaklarını gösteren kedi gibi huysuzlandığının görüşündeydiler.

Birsen Samacı

Duygu Asena ile söyleşi

ADIM: Tekrar kültür konusuna dönmek istiyorum. Kültürel gelişmenin olumlu yöne çekilmesinde, yükü yalnız sanatçılara veremeyiz ama galiba büyük bir bölümü onların sırtında. Sanatseverlerden destek görmüyor musunuz veya aydınlardan neler bekliyorsunuz?
D.A.: Kadın hareketinde hiçbir destek görmüyoruz. Türkiye'de kadın hareketini savunanlara ve feministlere çok anti propaganda yapıldı. Çok karşı çıkıldı ve hiç kimse yanında olmadı onların. Kadınlar da var bunların içinde. Böyle çalkantılı bir dönem yaşandı. Sanatçıların çoğu da hiç oralı olmadılar maalesef. Bu son kurulan dernekler de kadın hareketiyle paralel gitmiyor. Ama laiklik ön planda tutuluyor. Tabii onun da kadın hareketine önemli bir yansıması var. Antilaik bir ülkede kadınlar en ezilen kesim oluyor. İkinci, üçüncü karı, kuma meselesi, imam nikahlı evlilik, ki kadınlar hiçbir hakka sahip olmuyorlar. Yasa dışı çocuklar. Bunlar din çerçevesi içinde kadınlara yutturuluyor. Sanat ve kültür insanlarından direkt kadın hareketine bir destek olmadı. Ancak ben iyimser düşünüyorum. Hep ileriye gittiğimizi düşünüyorum.Bir sürü tartışamadığımız şeyleri bu son 10 sene içinde tartıştık. İleride, feminizmin bir erkek düşmanlığı olmadığını, onların eşitlik, doğru haklar için savaştığı anlaşılacak. Zaten biliniyor artık. İleride daha da iyi anlaşılacak.
ADIM: Kadın tiplerinizde her kadın kendinden bir parça buluyor. Kadın özgürleşme bilinçlenme savaşı verirken, erkek egemenliğine takılıyor. Şaşılacak bir durum da, birçok konuda demokratik düşüncelere sahip hoşgörülü davranan erkeklerin, ev işi, çocuk bakımı gibi kadınların pek karşı çıkmadıkları konularda duyarsız kalmaları. Erkekleri bilinçlendirme görevi de mi kadınlara düşüyor?
D.A.: Maalesef evet. Bugün 2000 yılına üç beş kala, çağdaş, uygar olduğunu iddia ededn erkeklerin bizim yanımızda yer alması lazım. Çünkü biz, binlerce örnek veriyoruz. Gerçekleri dile getiriyoruz. Bizim yanımızda birlikte savaşmaları lazım. Tam tersi hiç oralı olmuyorlar. Hafif uygar erkek gibi görünüp, yani evde iki tabağı mutfağa götürmeyi uygarlık sanıyorlar. Evet hiç yardımları olmuyor. Tam tersine.
ADIM: Yeni çalışmalarınız, planlarınız, düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz? Gelen günlere iyimser bakabiliyor musunuz?
D.A.: Ben KİM ve NEGATİF adlı iki dergi yönetiyorum. Negatif kültür sanat dergisi. Kim de kadın dergisi. Kadıncanın devamı gibi. Milliyet'te köşe yazısı yazıyorum. Salı günleri TRT-2'de, ONDAN SONRA isimli 20 dakikalık bir televizyon programı yapıyorum. Beşinci kitabımın hazırlıkları tamamlandı. Dönünce ona başlayacağım. Türkiye'de yaşamış üç tane ayrı kuşaktan kadının romanı olacak.
ADIM: Tekrar Avrupa'ya gelmeyi düşünüyor musunuz?
D.A.: Bu hayatımın iş bakımından en uzun Almanyası oldu. 12 gün değişik yerlerde konuşmalar, okumalar yaptım. Bayağı yorucu günler oldu. Zaten Almanya'ya her yıl geliyorum. Hollanda ve Fransa'ya da çok sık geliyorum. Örneğin Hollanda'da kitaplarımın 3'ü de tercüme edilerek çıktı. Yunanistan'da da 2 kitabım çıktı. 2 senedir Yunanistan'da en çok satan yazar oldum. Orada da çok ilgi görüyor. Çünkü kadınların sorunu her yerde aynı.
ADIM: Sizi yakından tanıdığımıza çok sevindik. Bu söyleşi için teşekkür ederiz. Sizi yine aramızda görmekten sevineceğiz.
D.A.: Ben de teşekkür ederim. Birlikte olmak dileğiyle.

Okuma yazma öğrenmenin yaşı yok ...

1985- 90 yıllarında Almanya'da Türk kadınları için yapılan yardımlardan biri de onlara okuma yazma öğretilmesiydi. Türkdanış Gelsenkirchen temsilciliği de bu seferberliğe ön ayak olmuştu. Amacımız onların ilkokul diploması sahibi olabilmeleriydi. Erkek isteklilerde vardı. Onların sorunu Türkiye'de ehliyetlerini değiştirebilmek için ilkokul diploması olmamasıydı. Onlar okuma yazmayı askerlikte öğrenmişlerdi. Kadınların işi daha zordu. Kursu yönetecek arkadaşımız Semra Kayaçelebi ile hanımları evde ziyaret edip onlara okuma yazmanın yararlarını anlatmaya başladık. Bizim sorunumuz da en az on kişi bulmaktı. İçlerinden 4-5 tanesi çok meraklıydı. Hemen başlamak ve bitirmek istiyorlardı. Diğerleri ise binbir dereden su getiriyorlardı. En çok duyduğumuz bahanede "bu yaştan sonra öğrenemem" di. Ya da vardiyalı çalışan eş, bir kaç çocuk, ev işi, alış-veriş, zamansız gelen misafirler. Neyse 10 kişi topladık ve bir okulda yer bulduk. Önce sınıfı sıraları yadırgadılar . Zamanla alıştılar,öğrenci havasına girdiler. Bazıları tahtaya kalkmayı severlerdi. İlk derslerde çok umutsuzluğa düşüyorlardı. "Ben sana bu yaşta öğrenemem demedim mi?, " Aman öğrenip te ne yapacağım, gazete okumam diğer işleri bizimki hallediyor" gibi bahanelerle kaytarmaya başlıyorlardı. Ya da tam ders günü evde biri hasta olurdu. Biz işi sıkı tuttuk . Zaten alıştıkları zaman daha canla sarıldılar. Onların öğrendiğini gören eş ve çocuklarının hayretlerini hem gülerek birazda gururla anlatırlardı. Onların çabaları benimde hiç gözümün önünden gitmez. Hecelerken terlerler, düşen başörtülerini tutmaya çalışırlar, sık sık kalem açarlar, silgi düşer, yanlışlar itina ile silinir. Yan gözle birbirlerini izlerler, kalem, silgi alınır verilir. Artık güvenleri gelmişti. Onları ilkokul diplomasına ikna etmek zor olmadı. Öğretmenleri Semra K. onları bu seferde sınav için değişik derslere hazırlamağa başladı. Sonuçta Münster Konsolosluğu'nda iki gün süren bir sınava katıldılar. Tümü başardılar bu sınavı. İçlerinden bir hanım en yüksek notu aldığı için o zaman Başkonsolos Duray Bey ona, Atatürk'ün kadınlarla çekilmiş çerçeveli bir resmini hediye etmişti. Diploma töreni Gelsenkirchen'de yapılmıştı. Hepsinin de aileleri davetliydi. Diplomalarını tek tek Duray Bey'den alırken çocuk gibi heyecanlıydılar.
Şimdi çoğuyla görüşürüz, o günleri anarız. Özellikle sınav gününü aynı heyecanı yaşayarak anlatırlar.
8- Eylül Dünya okuma- yazma gününde onlara buradan selam gönderiyoruz.

ZUHAL ÖZÜGÜL

Yeri değiştirilen saksı çiçeği bile tohumlarını döker

Bir bahar günü, elimde bavulum, Duisburg tren istasyonunda beni karşılamaya gelecek kişiyi bekliyorum. Hava güzel ama ben titriyorum. Etrafımdaki insanlar gülüyor, şakalaşıyor, konuşuyorlar. Konuşulan dil benim için yabancı. Tek kelime anlamıyorum. İndiğim tren çoktan kalktı. Trene Viyana'dan bindim. Ancak, aktarmasız bir trenle gelebilmek için, beni karşılamaya geleceklerle kararlaştırdığımız saatten önce bindim trene. Beni Viyana'dan yolcu edenler, "indiğin yerde bekle, biz haber vereceğiz, seni gelip alacaklar" dediler. İyi güzel de, ya haber veremedilerse, ya bir aksilik olduysa... Dilini anlamadığım bir ülkede, elimde bavul bekliyorum. Cebimde bir adres var ama nasıl gideceğim oraya? Trende birine İngilizce hangi istasyonda olduğumuzu sordum. Eliyle tavanı işaret ederek birşeyler söyledi. Herhalde anonsları dinle dedi. Ama ben anonsları anlamıyorum ki. Burada da aynı muameleyle karşılaşmaktan korkuyorum. Geçen her dakika bir saat gibi geliyor bana.

Aslında beni tanıyanlar bilir. Çekingen, ürkek bir insan değilimdir. Nedense burada kendimi pek beceriksiz, pek zavallı hissediyorum. Elim ayağım buz gibi. Ama sırtım, koltuklarımın altı terden sırılsıklam. Bacaklarımın titremesine hakim olamıyorum. Karşıdaki bank boşaldı. Acaba otursam, birisi birşey söyler mi? Kendimi yapayalnız hissediyorum Beni karşılamaya gelecek olan kişi de nerede kaldı? Erkek midir, kadın mıdır, in midir, cin midir, ur lumudur, ursuz mudur?

Kızım senin buralarda ne işin var? Elin memleketine ne diye geldin? "Ayıdır, uyudur ama yine de memleketindir". Dilini bilirsin, huyunu suyunu bilirsin. Kırıp bacağını oturtsaydın ya ülkende. Artık tekrar polislere, hapislere mi düşerdin, sokaklarda kaçak yaşar sürünür müydün, yoksa bir elin balda bir elin yağda mı olurdu, orası bilinmez. Ama en azından şu korkuyu, bu kabus gibi yolculuğu yaşamazdın. Polisi düşününce yeni bir korku sardı içimi. İster misin şimdi, birisi şüphelensin de polise haber versin. Sanki herkes bana bakıyormuş gibi geliyor. Yanımda hüviyet namına hiçbir şey yok. Tabii, saatlerce bir peronda ürkek bir sincap gibi beklersen şüphelenirler senden. Sakin ol. Bak, hoparlörden ne kadar güzel bir müzik sesi geliyor. Burası Türkiye mi istasyonda bekleyenleri toplasınlar.

Bir insan da bu kadar bekletilmez ki... Sanki oyun oynuyoruz. Zamanında gel. İnsanı da meraklandırma. Ben olsam, en az 10 dakika önce giderdim randevuya. Korkuyorum anlıyor musunuz, kor-ku-yo-rum. Bir çift laf edeceğim, koluna yaslanabileceğim bir insana ihtiyacım var şu anda. Ağlamak üzereyim. İşte bir ağlamak eksikti. O zaman bütün istasyon toplanır başına. Niye ağlıyorsun diye soracaklar. Ne diyeceksin? Hangi dille konuşacaksın? Ey Berin! Sen neler geçirmişbir insansın. Gelip burada teslim olma. Sakin ol!

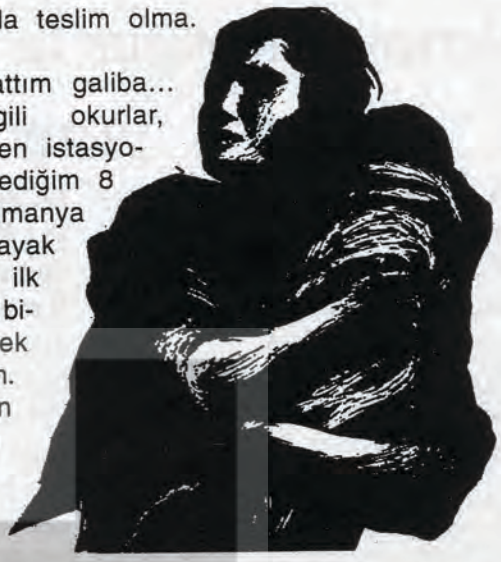

Fazla uzattım galiba... Ama sevgili okurlar, Duisburg tren istasyonunda beklediğim 8 dakikayı, Almanya toprağına ayak bastığım o ilk günü bugün bile terleyerek anımsıyorum. En yoğun hatırladığım ise yalnızlık duygusu ve korku.

Aradan 10 koca yıl geçti. Ne yazık ki, üzerimden bu yalnızlık duygusunu hiç mi hiç atamadım. Bazıları bu duyguya "yabancılık duygusu" da diyorlar. Aslında yabancılık çektim desem yalan olur. Bazı konularda yabancılık çektim ve çekiyorum da, bu doğru. Ama benim için esas belirleyici olan "yalnızlık" duygusu. Bazı okurlar şimdi söyleyeceğim için beni eleştirecekler. Ama bu toplum beni beslemiyor, manevi olarak doyurmuyor. Belki yabancı bir ülkeye ileri yaşta gelmiş olmanın da bunda etkisi var. Sebep ne olursa olsun, bu ülkede kuruduğumu, içimin boşaldığını hissediyorum. Bir saksı çiçeğini bile aydınlık bir pencereden alıp başka bir pencereye taşıdınız mı, çiçeklerini döküyor, boynunu büküyor. Gönüllü gönülsüz, göçmenlik de öyle galiba. Birşeylerin eksikliğini hep hissediyorsunuz.

Peki Türkiye'ye gidince besleniyor muyum? Buna yanıt vermek kolay değil. Bir yanıyla evet. En azından içimde uyuşmuş olan bazı duyguların uyandığını hissediyorum. Heyecanlanıyorum. Eski dostlarla kucaklaşmanın, birşeyleri paylaşabilmenin korkunç güzelliğini yaşayabiliyorum. Elbette orada da insan ilişkileri iğdiş edilmiş durumda. Ama yine de kurtarılmış, sıcacık kalmış köşecikler bulabiliyor, minik güzellikleri yakalayabiliyor, yalnız olmadığımı hissediyorum. Diğer yanıyla ise her Türkiye gezisi, benim bir üzüntü kaynağı oluyor. Ekonomik sorunları, insan hakları ihlallerini, çirkin politikayı, kaosu bir yana bırakın, sokaktaki insanın gözlerindeki ifade bile uykularımı kaçırmaya yetiyor. Güvensizlik, korku ve umutla umutsuzluk arasındaki o garip pırıltı.

Çoğu zaman insanın benim Duisburg tren istasyonunda ve belki de şu anda bile yaşadığım duyguları kendi memleketinde de yaşayabileceğini düşünüyorum. O zaman kendi kendime "bir kere kök salmış olduğun topraktan koparılmışsın. Geçen bunca sene içinde yeni koşullara uyum sağlamaya çalıştın. Artık eski toprağın da seni yeterince beslemeyecek" diyorum. Galiba bu pek de yanlış değil. Sizi bilmem ama ben "Araftayım".

Berin Uyar

Neriman Kongur'la Türkiye'ye yolculuk üzerine

A. Önce kendinizi tanıtır mısınız?

N.K. Çocuk denecek yaşta Almanya'ya geldim. Burada okudum. 24 yıldır Almanya'dayım. evliyim, 2 çocuğum var. İş yerim var, terzilik üzerine serbest çalışıyorum.

A. Her yıl Türkiye'ye tatile gidiyorsunuz, bu yılki gezinizden bize memleketimizden neler anlatabilirsiniz?

N.K. Temmuz ayında ailecek uçakla önce İstanbul'a indik İlk ziyaretimiz annem oldu. Onu da alıp, 11 yıldır gidemediğimiz Trabzon'a hareket ettik. Eşimin ve benim akrabalarım oradaydı. İlk görüşte dikkatimi çeken doğanın güzelliğiydi. Ormanlar yemyeşil, insanlar doğaya saygılı, Karadeniz'de hiç orman yangını olmuyor, hiç ağaç kesilmiyor. İnsanlar hoşgörülü sıcak, yakın, yardımsever. Çevresiyle 1 milyon olan nüfusun yarısı Rum asıllı, onların eski kültürlerinin bugüne kadar geldiği belli oluyor. Kiliselerde ayinler yapıyorlar. Herkes birbirinin dinine saygılı.

A. Orada ekonomik durum nasıl, yani halkın geçim kaynağı ne?

N.K. Çay, fındık, mısır ekimi ve hayvancılıkla uğraşıyorlar. Bir de çok turistik mağazalar var. Kuzeyden Ruslar çok geldiği için tabelalar iki dilde Türkçe ve Rusça yazılmış. Ayrıca Rus pazarları kuruluyor.

A. Tatilinizin çoğu nerede geçti?

N.K. İzmir'in Çeşme yöresinde geçti. Çeşme fazla yeşil bir yer değil. Denizi güzel, havası çok güzel. Özelliği bol oksijenli oluşu. Turistik bir yer, otelleri dışında binalar hep iki katlı ve beyaz boyalı. Her gidişimizde evler çoğalıyor, boşluklar binalarla doluyor umarım bu sakinliği bozulmaz. Ilıcaları var, buralarda bazı hastalıkların tedavisi mümkün. Merkezde meydanda her akşam değişik ülkelerden konserler veriliyor, yarışmalar yapılıyor, bunların güzelliği halka açık olması. Kalede devamlı değişen resim ve kitap sergileri açılıyor ve tiyatro temsilleri veriliyor. Çeşme Müzik Festivali burada yapılıyor. Bu tarihi mekan, her hafta bir sanatçıya da açık.

Çeşme'nin Sakız adasından gelen sakızla ve sadece orada yapılan reçeli ve dondurması da ünlü.

A. Sevgili Neriman, bu gezi ile bize daha çok Ege bölgesini anlattın. Acaba tatilin yarısını Avrupa'nın bazı ülkelerini tanıyarak gezmek ister miydin?

N.K. Tabii tanımak isterdim. Mesela Fransa'ya gittik. Burayla karşılaştırırsam, bazı zorluklara rağmen gene de Türkiye'de yaşamayı ve dönmeyi istiyorum. Çünkü beni memleketime çeken çok şey var. Çocuklarım da orayı çok seviyor.

A. Önceki yıllarda Türkiye'ye giderken tüm akrabalara oralarda yoktur diye hediyeler götürülürdü. Şimdi memlekette durum nasıl, bavullar dolu mu gidiyor yine?

N.K. Bir ara götürdüm. Artık götürmüyorum küçük hediyeler dışında. Herkesi memnun etmek mümkün değil. İhtiyacı olanlara maddi yardım yapmak daha uygun geliyor bana.

A. Gelecek yıl için şimdiden iyi tatiller dileriz. Teşekkürler Neriman.

ADIM

Cahit Sıtkı Tarancı
1910-1956

Kendine özgü, duygulu, biçime önem veren yapıtlarıyla çağdaş Türk şiirinin öncüleri arasında yer alan Cahit Sıtkı Tarancı, Diyarbakır'da doğdu. İlk öğrenimini burada tamamlayarak, orta öğrenimine İstanbul'da Saint Joseph (Sen Josef) Lisesi'nde başladı. Daha sonra geçtiği Galatasaray Lisesi'ni 1931'de bitirerek, o sırada İstanbul'da bulunan Mülkiye Mektebi'ne (bugün Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi) yatılı olarak girdi. Ama üç yıl okuduktan sonra ayrılıp, İstanbul Yüksek Ticaret Okulu'na geçti. Bir yandan Sümerbank'ta memur olarak çalışmakta, bir yandan da öyküler yazmaktaydı. 1938'de gittiği Paris'te siyasal bilgiler öğrenimini sürdürürken, bir yandan Paris Radyosu'nda Türkçe yayınlar spikeri olarak çalışıyordu. II. Dünya Savaşı çıkıp, Paris Almanlarca işgal edilince Türkiye'ye döndü. Bir süre İstanbul'da babasının yanında ticaretle uğraştı. 1944'te Ankara'ya giderek, Anadolu Ajansı'nda çevirmenlik yaptı. Daha sonra Toprak Mahsulleri Ofisi ve Çalışma Bakanlığı'nda çevirmenliği sürdürdü. 1954'de ağır bir felç geçiren Tarancı, konuşma yetisini yitirdi. Tedavi için gittiği Viyana'da öldü.

1946'da "Otuz Beş Yaş" şiiriyle Cumhuriyet Halk Partisi şiir yarışması ödülünü kazandı ve bu şiiriyle ünlendi.

1933'te yazdığı "Ömrümde Sükut" adlı kitabından da bazı şiirlerin bir bölümünü alarak "Otuz Beş Yaş" adını verdiği kitabında topladı. 1952'de üçüncü kitabı "Düşten Güzel"i yayınladı. Ölümünden sonra kitaplarında bulunmayan şiirler ve ölümü üzerine yazılanlar 1957'de "Sonrası" adlı kitapta toplandı. Ayrıca Ziya Osman Saba'ya yazdığı mektuplar da bir araya getirilerek "Ziya'ya Mektuplar" adıyla 1957'de yayınlandı.

Genç yaşta ölen bu değerli şairimizin kitaplarını Türkiye'de bulmanız mümkündür.

Derleyen: Nesrin Görsev

TÜSTAV

Aile - Harçlık

Yazılarımızda konuları seçip araştırırken mutlaka haklı veya doğru demeden, birbirimize sorup, danışarak en doğrusunu bulmaya çalışıyoruz. Yazarken, okurken, konuşurken bu böyle olursa insanlar daha çabuk anlaşır. Bugün sözünü edeceğimiz "cep harçlığı" konusu genel olmayan, göreceli yani insandan insana değişen bir konudur. Ben şahsen herşeyin bedeli olduğuna, insanların, akıl, iş, düşünce, ne olursa olsun, ürettiklerinin karşılıklarını almaları gerektiğine inanan bir insanım. Yardımlaşmalar, kendiliğinden, karşılık beklemeden verişler, bunların dışındaki doğal davranışlarımız olduğuna da yürekten inanıyorum.

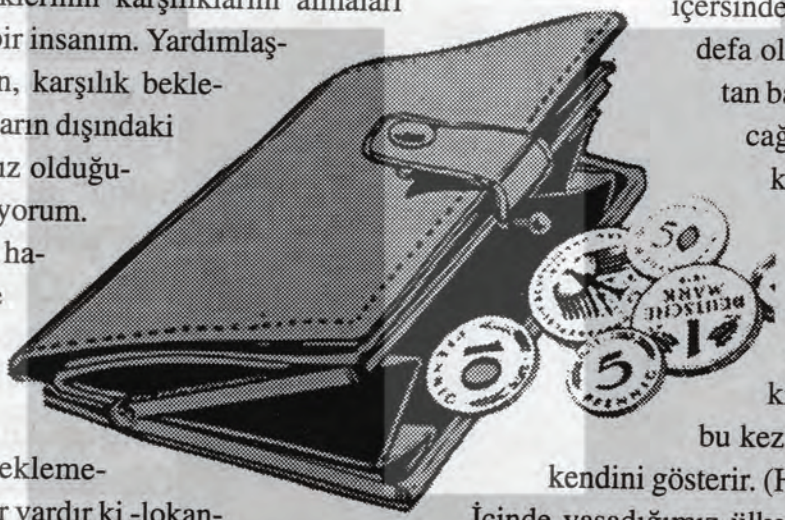

Bu sözlerimin "cep harçlığı" konusu ile ilintili olduğunu sandığım için konuya böyle girdim. Karşılık mutlaka beklemeden yapılan hizmetler vardır ki -lokantada maaşlı garsona bahşiş vermek- biz memnuniyetimizi belli etmek için onu 2.- DM.'la sevindirmek isteriz. Onun nedeni, düzenli ve temiz, tam vaktinde servis yaptığı için olmalıdır. Anne, baba çalışır, emeklerinin karşılığını alırlar. Çocuklar hayatta var olma çabası gösterirken, bizim eğitim politikamız doğrultusunda davranmaya çaba gösterirler. Yemeğini muntazam yemesi, yatağını toplaması, derslerini muntazam çalışması onun birer emeğidir. Bu emeğinin karşılığı ne olacak? Bence harçlık hayatımıza böyle girer. Önce uslu durduğu için, çişini söylediği için verilen lolipoplar, sonra alış-verişi anlaması için eline verilen 20.- Pf. ile kendisinin gidip şeker alması, annesine yardım ettiği, odasını topladığı için verilen 5 DM. derken, okula gidip gelirken, hayattan zevk almasına yardımcı olacak harçlık işte budur. Ciddi düşünülüp, tutarına iyi karar verilmesi, çocuğun eğitimine yardımcı olur. Ailelerin bütçelerinden tamamen ayrı, çocuğun yaşı, yetenekleri ve bilgileri ile ölçülü olmalıdır. Yaşamın güzelliklerinden faydalanmasına yetecek kadar olmalı, onu yanlış yönlere sürükleyecek veya bundan yoksun bırakacak kadar olmamalıdır.

Bir çocuk seviyorsa, sporuna, müziğine, görsel sanat etkinliklerine harçlığı yetebilmelidir. Çocuk harçlığı ile sinemasına gidip, sevdiği bir müzik kasetini alabilmelidir. (Ailelerin ölçüleri içersinde bu haftada bir veyaiki defa olabilir) Bunlara harcadıktan başka, elinde hala ne yapacağını bilemediği para, onu kötü yola sürükler. Yani keyif vericiler (uyuşturucu, sigara vs.) hayatına girebilir. Tam tersi durumda, hiç bir zevkini tatmin edemiyorsa, bu kez de psikolojik sarsıntılar kendini gösterir. (Hırsızlık vs)

İçinde yaşadığımız ülke yaşayanları bizler şans mı? şansızlık mı? bir türlü karar veremediğimiz bir takım duygularla, bu konuda da diğer eğitim konularında olduğu gibi zorluk çekmekteyiz. Gerekli gereksiz her türlü ürünle pazarlarını doldurmuş zengin bir ülke olan Almanya'da yaşarken, ihtiyacımızın ne olduğunu hep karıştırdığımız, gelirimizi, giderimize göre ayarlayamadığımız durumlar çok oluyor. Bilinçli yaşamak, bunu çocuklarımıza öğretebilmek tabii en doğrusu. Harcamaları yaparken çocuğa bundan haber vermek- harcamalar genel veya şahsi de olsa- bütçeyi yaparken, önerilerini almak son derece faydalıdır. Bu bilinçle büyüyen genç harçlığını nasıl kullanacağını bilir, ileride iyi bir ev idarecisi, mesleğinde iyi bir ekonomist olur. İyi ekonomist idarecilerle de ülkeler kalkınır. Hoşça kalın.

Ayşen Ertan

MOSTAR'DAN GÖREME'YE...

Dertlerden kurtulursun gezsen Anadolu' yu !

Bu yıl yaz tatiline hayli geç çıktık. Arkadaşlarımız tatilden dönerken biz yola koyulduk ve Yugoslavya' da tarihimizde rol oynamış eski Türk

şehirlerinden birkaçını ziyaret etmek arzusu ile, Türkiye'ye gidilirken yapılan, alışılmış yoldan ayrıldık. Sıvanın kolu Vrbas nehri boyunca Mostar'a inerken geçtiğimiz köylerin temizliği, intizamı dikkatimizi çekiyor. Buralarda, Avrupa'nın kuzey memleketlerine aksi yoğun bir kalabalık var. Köylüler tertemiz, modern giyinmiş, trafiği aksatacak kadar yolun üstünde geziyorlar.

Mostar 90.000 nüfuslu, sanki iki yüzlü bir kent. Bir bölümü modern Mostar, sanki bir Avusturya şehri. Öbür tarafı ise eski, Osmanlı devrinden kalma Türk evleriyle donatılmış bir doğu ili.

Mostar 16. yüzyılda Türk boyunduruğu altında eyaletin baş kenti olarak en parlak devrini yaşamış. 1678 yılında Avusturya ordusu bu bölgeyi işgal ediyor ve önderleri, hıristiyan dünyasının ünlü adı Prens Eugen'in ölçüsüz barbarlığı yüzünden bir sürü eski Türk sanat eserleri yok edilmiş. Mostarda görülmeye değer üç eski Türk eseri var.

1. Karagöz Bey Camii 1557 yılında çoğu Mimar Sinan'ın öğrencileri olan, o devrin namlı Türk mimarları tarafından inşa edilmiş. Türkçe, Arapça ve Farsça kitaplarla dolu kitaplığı çok zenginmiş. Bu kitapların bir kısmı şimdi Sarejevo'da Gazi kitaplığında bulunuyor, çoğu ise kayıp.

Caminin avlusunda eski mezar başları, taştan kavuklardan yapılmış bir ocak gördük ve eski eserlerimizin böyle kullanıldığına üzüldük.

2. Koski Mehmet Paşa Camii şehrin en eski bölümünde bulunuyor. Koski Mehmet Paşa tarafından 1618-1619 yıllarında başlatılmış, ölümden sonra kardeşi devam ettirmiş.

Bu gördüğümüz camiinin özelliği hiç restore edilmemiş olmaları. Her şeyleri orijinal. İnsan kendini o devirde hissediyor.

3. Mostar köprüsü 1566 yılında Mimar Sinan'ın öğrencisi Mimar Hayrettin tarafından inşa edilmiş. 28 metre genişliğinde olan köprü Neretva nehrinin üzerinde 20 metrelik çok zarif, çok estetik bir kavis ile yükseliyor. Köprü bembeyaz, taşları pırıl pırıl. Yüzyılların aşındırdığı basamaklar o kadar kaygan ki köprünün üzerinde yürümek oldukça zor. Köprünün etrafına eski bir Türk çarşısı kurulmuş.Etrafta fesli adamlar dolaşıyor.

Benzeri Türkiye'de bile göremeyeceğiniz tipik bir Osmanlı evi gezdik. Evi sedirler, yer yatakları, mangallar, eski yağlı boya tablolar, el dokuması döşemelikler ile donatılmışlar. Mutfağı bile tam teşkilatlı.

Müthiş sıcak bir gün yaşıyoruz. Mostar dan ayrılıp Neretva nehri kenarından Sarajevoya doğru yol alıyoruz. Dağlara tırmanan bu yolun kenarında bahçelerinde kuzu çevirilen sayısız lokanta geçiyoruz. Kuzular su ile çalışan, insan boyu çarklar ile dönüyor. Yeni yemek yediğimiz için aç olmadığımız halde bir müddet sonra dayanamayıp durduk ve o nefis kuzudan tattık.

Geçtiğimiz bütün köylerde kadın ve genç kızların şıklıkları gözüme çarptı. Hemen hemen hepsi topuklu ayakkabı ve modern giysiler ile dolaşıyorlar. Tuncay ise hepsinin güzel bacaklı olduklarını söyledi. Yugoslavya'dan geçtiğimiz müddet zarfında bunun etüdünü yaptı ve gerçekten hemen hemen hepsinin güzel, uzun bacaklı oldukları neticesine vardı.

418.000 nüfuslu, yüksek dağlar ile çevrili, Bosna Hersek eyaleti başkenti Sarajevo'ya varıyoruz. İlk kurulduğunda bir mahalle olan Sarajevo 1506- 1541 yıllarında Gazi Hüsrev Bey idaresi altında büyümüş, en zengin en verimli devrini yaşamış. Gazi Hüsrev Bey büyük binalar inşa ettirmiş ve bu devirde kentin nüfusu 80.000 olmuş.

1697 yılında Prens Eugen Sarajevo'yu işgal ederek 6000 ev , 160 camii yakıp yıkmış. Şehir tekrar imar edildikten sonra halk Türk valisinin ayrılmasını istemiş. 1878 yılında Avusturyalılar tekrar buraya gelince şehire yeni bir yüz verildi, fakat hiç bir zaman Şark havasını kayıp etmemiş. Kentin eski kısmı hala o havada. Ayakkabı tamircileri, sarraflar, terziler, telkari takılar yapıp satan dükkanları ve dar sokakları bir şark ilini hatırlatıyor.

İstanbul'un Mahmut Paşa ve Kapalı çarşısını andıran bir pazarında iki camii var. Hüsrev Bey ve Ferhad Bey Camiileri. Aynı zamanda bir Kuran okulu olan Hüsrev Bey camii büyük ve etkileyici, Ferhat Bey camii ise ufacık, sıcak atmosferli sevimli bir camii.

Akşam üstü Sarajevo'dan ayrılıyoruz. Dönemeçli Dağ yollarında yavaş ilerleyebiliyoruz... Ancak karanlık bastıktan sonra Vişegrad'a varabiliyoruz. Kente doğru inerken ilk gözümüze çarpan ışıklandırılmış Drina köprüsü. Durup köprüyü izliyoruz... 10 kemer üzerinde kurulmuş olan köprünün zarif fakat kudretli bir görünüşü var. Haşmetli bir köprü... heyecanlanıyoruz! Aklımızda "Drina köprüsü" kitabı geliyor. Birbirimize kitaptan bölümler hatırlatıyoruz. "Drina köprüsü" yazarı İvo Andriç'e { 1892- 1975} Nobel ödülü kazandırmıştı.

Köprü 1566-1571 yıllarında Sokollu Mehmet Paşa devrinde Mimar Sinan tarafından yapılmış. 170 metre uzunluğunda ve 6 metre genişliğinde olan köprü o kadar mükemmel bir teknik ile yapılmış ki hala kullanılıyor ve üstünden ağır vasıtalar geçebiliyor.

Akşam yemeğimizi köprüye bakışı olan bir otelde yedikten sonra, köprüyü yayan geçtik. Köprünün tam ortası olan en yüksek noktasında dört köşe bir teras taştan banklar yapılmış. Andriç'in kitabında iki gencin buluşma yeri olan bu romantik köşeyi bugün Yugoslav gençleri kullanıyor, orada toplanmış sohbet ediyorlardı. Bizde oturup Drina köprüsünün akışını seyrediyoruz. Talebeliğimizde okuduğumuz kitabın tesiri midir, Bir Türk olan Mimar Sinan olduğu için midir ne, köprü bize çok tesir etti.

Sabahleyin Vişegrad'tan ayrılıp yine dağa yollarından güney doğuya doğru yol alıyoruz. Etraf muhteşem dağlar ile çevrilmiş, vahşi bir güzellik sunuyor. Montenegro (Karadağ) bölgesini geçiyoruz. Dik yarların altında koyu kahverengi suyu ile ilginç bir görünüm sunan Linn nehri akıyor. Geçtiğimiz köyler yine çok temiz ve medeni. Evlerin önünde arabalar duruyor, ortalıkta bol miktarda motorsikletli gençler dolaşıyor. Evler bakımlı ve modern. Fakir bir memleket havası yok etrafta.

Üç gündür Yugoslavya'dayız, hava müthiş sıcak, gökte tek bulut yok. Kosova'ya yaklaştıkça köylerin havası değişiyor, kadınlar şalvarlı ama şalvarlar şık. Geniş, büzgülü etek gibi ayaklarına doğru iniyor, pabuçlar topuklu. Genç kızlar altı şalvar, üstü overal biçimde bitevi giysiler giymişler. Bellerinde kalın kemerler...

Kurban bayramının yaklaşması nedeni ile olacak herhalde koyun satışı var. Bu civar halkı çoğunlukla müslüman. Öğleden sonra Kosova'ya varıyoruz. Kosova'nın yeni adı

Titova Mitrovica. Yugoslavlar eskiden beri bu civardan oturan Müslüman Türklerini Yugoslavlaştırmaya çalışıyorlar. İsim değişikliğinden de anlaşıldığı gibi bu baskı şimdi daha da artmış. Kosova'ya yaklaştıkça Priştina radyosu Türkçe yayın yapıyor. Kosova'nın şimdi nüfusu 42.000, kurşun ve çinko madenleri zengin bir il. Etrafındaki bu maden ocakları dolayısıyla orta çağda çok zengin bir şehir olmuş.

Yol 70 km. kadar çok verimli bir ovadan geçiyor. Burada, 28 Haziran 1939 yılında Osmanlı ordusu, Prens Lazar idaresindeki Yugoslav idaresindeki Yugoslav ordusunu perişan etmiş. Bu çarpışma sırasında Milos Ohiliç adında bir Sırplı tarafından bıçaklanan 1. Sultan Murat'ın öldüğü yerde kurulmuş türbesi görülüyor.

Dört köşeli ve çatısı kurşun kaplı türbenin ne zaman inşa edildiği tam olarak bilinmemekle beraber Kosova savaşından hemen sonra yapıldığı ve kutsal bir yer olarak değerlendirildiğine dair yazılar var. Fransız seyahatçı Jan Perlon'a göre bu Türbeye civar halkı bakarmış ve karşılığında vergiden serbest bırakılırlarmış. Türbeyi 1660 yılında ziyaret eden Evliya Çelebi çok bakımsız bulmuş. O ara Osmanlı devletinin krizli bir devresi olduğundan hükümet meşgul olamamış. 1845 yılında Sultan Abdul Mecit 'in emriyle onarılmış ve ondan sonra hep bakılmış. Sultan Abdul Hamit devrinde {1876-1909} yolcular için bir divanhane eklenmiş.

1. ve 2. Dünya savaşında Alman ve Bulgar askerleri türbenin bütün kıymetli eşyalarını çalmış ve türbeye çok zarar vermişler. Şu anda türbe devlet himayesinde bulunmaktadır.

Otonom Kosova eyaletinin başkenti Priştina ovasının batısında 70.000 nüfuslu bir il. Tetova kentine doğru yol alıyoruz. Yugoslavya'ya girdiğimizden beri bitki örtüsünün cinsi birkaç kez değiştiği halde hep yemyeşil; sıcak koyu bir yeşil... İnsan, bu kavurucu sıcakta bitki örtüsünün bu kadar yeşil kalmasına şaşıyor.

Yollar hep dağlık, inişli çıkışlı, fazla hızlanamıyoruz, böylelikle etrafımızı rahatça seyredebiliyoruz .

Tetova'da 36.000 nüfuslu, verimli arazisi olan bir Balkan-Şark karışımı, tekstil sanayi zengin bir il. Halkın çoğu Arnavut. Tetova'da , islam dünyasında bir eşine rastlanmayan bir camii var. Abdurrahman Paşa tarafından 500 yil önce yaptırılan bu caminin özelligi kubbesiz oluşu. Kiremit çatısı ve renk renk boyalı dış duvarlarıyla ilginç bir görünümü var. Caminin içinde çok renkli, tavanı ve duvarları çiçek ve manzara resimleriyle süslenmiş. Caminin lambaları İstanbul'dan gelmiş .Hoca Zeynullah Efendi İstanbul'u iyi tanıyor. Bergama folklör festivaline katılmış. hoca efendi'"istikbal okulu" adını verdigi bir okul açmış, talebelerine Türkçe okul eğitimi yaptırıyor.

Hoca efendi bizi ısrarla evine, çaya davet etti. Vakit darlığından kabul edemedik. Tuncay'ın diş hekimi olduğunu duyunca kendisine "kollege" diye hitap etti. Çok taraflı Zeynullah Efendi meğerse aynı zamanda bir klinikte çalışıyormuş... tahminime göre sağlık memuru olarak.

Tetova'dan ayrılıp Arnavutluğa paralel, yine dağa yollarından Ohrid'e iniyoruz.Ohrid'in alabalığının namını duyan Tuncay Ohrid'e varmakta sabırsızlanıyor.Şehir Ohrid gölünün kenarında oluşmuş, gölün yarısı Yugaslavya'nın, diğer yarısı ise Arnavutluğun. Makedonya'dayız...

Akşam, Ohrid'e varır varmaz bir lokanta bulup hemen ala balıklarımızı ısmarladık. Lezzetli olmakla beraber bizim boğazda yenilen balıklarla boy ölçüşemez. Burada alabalığın adı " Pastırma".

Lokanta büyük bir bahçe içinde kurulmuş, sahnesi ve dans pisti var. Ortalık çok kalabalık, hep gençler var. Oynak bir parça çalmaya başlayınca, bir kaç genç kalkıp folklör dansı yapmaya başladılar. Yavaş yavaş ortadaki halka büyüdü , büyüdükçe büyüdü ve yüzün üzerinde genç el ele, omuz omuza tutuşarak halaya, sirtakiye, İspanyoll'arın Sardanasına benzeyen fakat yine de kendine has ayak atışları olan bir dans sundular. Çok ahenkli bir melodisi ve çok ahenkli hareketleri , ayak atışları olan bu dans uzun sürdü ve bizim çok hoşumuza gitti.

Etrafı biraz tetkik ettik; gençler neşeli fakat disiplinli, alkollü içki içilmiyor ve manasız gürültü yapılmıyor, kimse kimseyi rahatsız etmiyor... Bu durum başka yerlerde de gözümüze çarptı. Gençler sınırlı hürriyete sahip, neşeleri yerinde. Ertesi sabah pırıl pırıl bir gün, Ohrid'i geziyoruz. Ohrid 39.000nüfuslu şirin bir göl ili. Etrafı dağlarla çevrili, iklimi mülayim.

Girdiğimiz dükkanlarda hep Türkçe konuşan insanlarla karşılaştık. Okullarda Sırpça, Arnavutça ve Makedonya lisanlarının yanında Türkçe öğrenimi de yapılıyor.Hatta Üsküp'te Türkçe öğrenım yapan bir üniversite varmış.

Öğleden sonra göl kenarında bir plaja gidip güneş ve sudan yararlanıp yola çıktık...

Bitola'ya geliyoruz. 68.000 nüfuslu Bitola eski Manastır. Bithola'da Osmanlıladan kalma İshak Efendi camii 1508 yılında inşa edilmiş, buranın en eski camisi. Sultan Reşad'ın Bitola'yı ziyaretinde camii imar edilmiş, kubbe resimler ile donanmış. İçindeki halılar Sultan Reşad' ın hediyesi.

Eskiden Bitola'da 39 camii varmış. Şimdi kullanılır halde bir İshak efendi camii birde mahalle arasında ufak bir camii var. Gerisi maalesef harap ve depo olarak kullanılıyor.

Türkler Bitola'dan ayrılmışlar, bu gün burada Arnavutlar çoğunlukta.

Bitola'dan ayrılıyoruz, biraz sonra Yugoslav-Yunan sınırını geçip Selaniğe doğru yol alıyoruz. Yunanistan'a girince yol üzerindeki köyler yoksullaştı, bitki örtüsü kurudu, ortalık toz toprak... Etrafta kimsecikler yok! Tek tük gençler fakir giyimli! Belli ki burası çok ihmal edilmiş bir bölge.

Yolda su almak üzere bir çeşme başında durunca bir koyun sürüsü dört nala koşarak elip, birbirlerini iterek su içmeye çalışıyorlar.Tuncay resim çekmeye uğraşırken çoban yanıma yaklaşıp "Bum Bum" demeye başladı. Bende günlerdir Boris Becker-Lendl maçınının neticesini merak ettiğim için birden çobanın Boris'ten söz ettiğini sandım ve dağ başındaki çobanın Boris'i tanımasına çok şaştım. Meğerse adamcağız savaştan söz edermiş. Sözlerine devam edince bunu anladım. Bir kaç kelime ile bize 2. Dünya savaşını anlattı ve " Germany Bum Bum Greco kaputt- Ruski bum Bum Germany kaput- no gut, no gut" dedi. Öyle heyecanlı hızlı hızlı anlatıyordu ki araya girip Alman olmadığımızı anlatamadık . Oradan ayrılırken adam hala "bum bum " diyordu.

50-60 km. sonra ortalık madenileşti, büyük köyler , intizamlı evler, iyi giyimli insanlar, arabalı gençler, motorsikletliler çıktı ortaya.. Etraf yanıyor, gece yarısına doğru Selaniğe girerken dışarısı 33 derece!

Selanik çok büyük, kalabalık bir il. Denizin kenarı oluşu şehire bir hava vermiş. Bütün sahile kahveler, lokantalar sıralanmış. herkes yollarda. Ertesi sabah Atatürkü'ün evine gittik, arkası Türk Konsolosluğu. Üç katlı şirin bir ev, eşyalar kısmen yeni. Eski bir Türk evi havasında, duvarda Ata'nın, kendi çizdiği el çizimi asılı. Ortalık tertemiz, yinede eski bir ev kokusu çökmüş odalara. Gezerken, Ata'nın oralarda dolaştığını merdivenlerden inip çıktığını hayal ettk. Eve İskeçe'li bir aile bakıyor, ev bakımlı. Misafir defterinden çok turist geldiğini okuyoruz.

Daha sonra sokakta konuştuğumuz, Yusuf ve Enver adlarında iki Türk çocuğu maalesef Atatürk'ü tanımıyorlar. Onlarda bize şarkıcı Ferdi Tayfur'u sordular!

Öğlene doğru Selaniğin sıcağından kaçıp deniz kenarında Kavala'ya doğru yol alıyoruz. Dışarıda derece 50. Yollarda denize gire gire ertesi günü İpsala'ya vardık. Gümrük intizamlı, memurlar nazik... Geceyi bol sinekli İpsala Mocampında geçirdikten sonra ertesi günü büyük bir sevinç içinde İstanbul'a vardık.

İstanbul'da geçirdiğimiz bir haftayı akraba ve dost ziyaretlerinin dışında tam bir turist gibi gezdik. İstanbul'lu olmamıza rağmen şimdiye kadar görmediğimiz camii ve tarihi yerleri dolaştık. Yıldız parkının ve Çubuklu'da Hidiv Kasrının güzelliği, Beylerbeyi Sarayı'nın ihtişamı bizi çok etkiledi. Şu anda Türk Turing Klübünün başkanı olan Çelik Gülersoy'un İstanbul'a hizmeti çok büyük. Sayısız tarihi eserler , çeşmeler restore edilmiş, temizlenmiş. Şimdi camiler ele alınıyor. Kaçak yapılmış, görünüşü çirkin olan yerler yıkılıyor. Parklar, çocuklar için oyun alanları açılmış. İstanbul çok temiz, çok intizamlı.

Bir hafta sonra Anadoluya doğru yola çıktık. Yollarda camii inşaatın çokluğu gözümüze çarptı.

Melda Özverim

(Devamı gelecek sayıda)

Bir titizlik hastası

Aysel daha yeni yeni konuşmaya başlamıştı. Annesiyle, annesinden yaşça bir hayli büyük olan babasının uyumsuz evliliklerinin, hırçın ve otoriter annenin babasına saygısızlığının daha henüz farkında değildi.

Kardeşi Ahmet'in doğumuyla değişti birden dünyası. Annesi Ahmet'le ilgileniyordu daha çok.

Oğlu kıymetliydi onun. Aysel'in annesine kırgınlığı ise gün geçtikçe çoğalıyordu. Neyse ki babacığı vardı. Her konuda silik sessiz olan babası annesiyle tartışmalarında, Aysel söz konusu olduğunda sesini yükseltiyor, hep kızına arka çıkıyordu. Oldukça şımartıyordu sevgili kızını. Aysel babasının kızı, Ahmet ise annesinin oğluydu. Aysel çok yetenekli bir çocuktu. Okulda çok başarılıydı. Parlak bir gelecek bekliyordu onu. Annesine kırgınlığı ise gittikçe nefrete dönüşüyordu. Çünkü asık suratlı anası hem onu hem de babasını sık sık azarlıyor, gözdesi Ahmet'e toz kondurmuyordu. Üstelik annesi çok titiz bir kadındı. Aynı titizliği Aysel'den de bekliyordu. O da ileride ev kadını olacaktı. Aysel ise annesini çileden çıkarmak için elinden geldiği kadar pis ve pasaklı olarak dolaşıyor, fırsat buldukça evi kirletmekten büyük zevk alıyordu.

Aysel sonunda büyümüş, güzel bir genç kız olmuş, evlenme çağına gelmişti. Sert ve aksi oluşu, erkeklerle olumlu ilişkiler kurmasını engelliyordu. Yirmisekiz yaşına gelince, çok saygı değer, dürüst bir adamla tanıştı Aysel. Bu adam onun düşmanca tavırlarından ürkerek geri çekilmeyip, çok ciddi bir şekilde kur yapmaya başladı. Yumuşak ve alçakgönüllüydü adam. Aysel sevgili babasının kopyasını bulduğunu sandı. Çevrenin de ısrarları ile bu evlilik gerçekleşti.

Evlenmelerinden daha birkaç gün sonra Aysel pişmanlık duymaya başladı. O sevecen adam gitmiş, sürekli isteyen, ama onun isteklerini kulak arkası eden bir adam gelmişti yerine. Derken anne oluverdi Aysel. Ama bir türlü ev kadınlığını benimseyemiyordu. İmparatoriçe olacağını sanmış, yanılmıştı işte. Kocasından boşanıp annesinin yanına dönmeyi yediremiyordu kendine. Annesine göre de hep kocası haklıydı zaten.

Birden bire Aysel tertipli titiz bir kadın oluverdi. Bütün gün camı çerçeveyi siliyor, evi süpürüyor, aklıyor , paklıyordu. Annesinin istediği kadın oluvermişti. Kocası da memnundu ilk başlarda. Çekmeceler, dolaplar düzenleniyor, temizliğin kokusu duyuluyordu evin her köşesinde. Ama Aysel'in titizliği gün geçtikçe artar oldu. Herkes onu, o herkesi rahatsız eder oldu. Bir şeyi yıkayıp temizlediği zaman biri gelip onu kullanacak olsa, yeniden yıkayıp temizliyordu. Ona göre hiç kimse onun kadar temiz olamazdı. Temizliğiyle herkesten üstündü. Kimsenin evine gitmiyordu. Başkalarının evlerinin yeterince temiz olduğundan emin değildi. Okuldan gelen çocuğunu hemen soyuyor, etlerini kazırcasına yıkıyordu onu. Kocası veya çocuğu temizliğine ufacık bir leke sürseler bağırıp, çağırıyor, doğduklarına pişman ediyordu onları.

Geçenlerde Aysel bir ruh doktoruna gitmeye karar verdi. Titiz olduğuna inanabileceği bir doktor arıyor.

Semra Kayaçelebi

Bir kitap

"Güçlü olabilmek için insanın kendisini sevmesi gerekir; kendini sevebilmek için de, insan kendini derinlemesine tanımalı, kendi hakkında herşeyi, en gizli kabullenmesi en zor şeyleri bilmelidir..."

Bu sözler, Susanna Tamaro'nun 1994 yılında İtalya'da yayınladığı "Yüreğinin Götürdüğü yere git" adlı kitabındaki 80 yaşındaki kahramanı Olga'nın, kitaptaki birbirinden özgün sözlerinden bir tanesi. Genç İtalyan yazarlarından 1957 doğumlu Tamaro, güç bir çocukluğun, ağır bir hastalığın ve tanık olduğu büyük bir depremin üzerinde bıraktığı derin etkilerle 27 yaşında yazmaya başladı. "Tek ses" kitabından sonra en büyük başarıyı bu kitapla topladı. Filme de alınan kitap, 80 yaşında bir anneannenin, o an uzakta olan 20'li yaşlarda torununa yazdığı mektuplardan oluşmakta. Mektuplarda, kendi çocukluğundan, torununun yanından ayrıldığı ana kadar bir, iki belki de üç yaşam öyküsü var. Sade, güncel ve içten bir dille kaleme alınmış mektuplarda, yaşlı kadın, bir yandan yaşam öykülerini kendisinden başlayarak, kızıyla olan süreye kadar gayet muntazam verirken, bir yandan kendini ve kızını irdeliyor, sorguluyor. Torunuyla olan yaşamını okuyucuya kapalı tuttuğu için, mektuplardan, geçmişinin, torununa da kapalı tuttuğunu , nedenler ve niçinlerle dolu yaşam perdesini aralamak için, adeta içini dökercesine bir anlatış olduğunu görüyoruz. Ama öyle bir iç döküş ki, 80 senenin bilgeliği ile aklı selim, olaylardan ders çıkarmasını bilmiş bir insan olarak, torununa anlatımındaki yorumlar, herbiri ayrı felsefi değerdeki sözleri doğrusu okunmaya değer.

"Yolunu yitirdiğin, şaşırdığını hissettiğin zaman ağaçları düşün, onların büyüme biçimini anımsa. Unutma ki, yaprağı gür ama kökü zayıf bir ağaç, ilk güçlü rüzgarda devrilir. Oysa kökü güçlü ve az yapraklı ağaçta can suyu binbir güçlükle dolaşır. Kökler ve yapraklar aynı ölçüde gelişmelidir. Olayların içinde ve üzerinde olmalısın, ancak böyle doğru mevsimde çiçekler ve meyvalarla donanabilirsin. Ve sonra önünde pek çok yol açılıp, sen hangisini seçeceğini bilmediğin zaman, herhangi birine öylece girme, otur ve bekle...

Yüreğini dinle, seninle konuştuğu zaman kalk ve yüreğinin götürdüğü yere git. "

Kitabın sonunda söylenen bu sözler bir öğreti niteliğinde. Her ne kadar kaderciliği çağrıştırıyorsa da, yazılarının ana fikri olan bu son tümceye, yaşlı kadın, yaşadıklarından çıkarak ulaşmış. Kuralcı, tutucu, geleneksel yaşamının içersinde, hep kendisiyle mücadele etmiş, kendisine yapılan hataların sonucu, aynı hatayı yapmadan yetiştirdiği kızının da benzeri hataların içine düşmesi, kendi hatalarının bazen kızınkininden daha iyi sonuçlar verdiğini, kendisinin 80 yaşında bu denli olgun düşünmesinden onun sık sık kalbinin sesini dinlediği belli oluyor. Gerçekçi, diyalektik bir anlayış içersinde, inançlara da yer veren, insancıllığı savunan mektuplar, toruna bir ömür rehber olabilecek nitelikte. Umudumuz okuyucu ile beraber torunun da bu yazılara bir an evvel kavuşması.

Ayşen Ertan

Bir Piyanist

İdil Biret

Altı yaşında „harika çocuk" olarak adlandırılan İdil Biret.

Daha iki buçuk yaşındayken müzik yeteneği ile dikkatleri üzerine çeken ve uluslararası düzeyde ün kazanmış bir piyanistimiz olan İdil Biret'in doğum yeri Ankara'dır. İlk müzik bilgilerini annesinden aldıktan sonra beş yaşındayken Mithat Fenmen'den piyano dersleri almaya başladı. Altı yaşında Cumhurbaşkanlığı Flamoni Orkestrası eşliğinde Bach'ın piyano konçertosunu seslendirmede gösterdiği başarı üzerine "harika çocuk" olarak adlandırıldı.

İdil Biret yedi yaşına bastığı yıl, müzik eğitimini sürdürmek üzere ailesi ile birlikte Fransa'ya gönderilmesi için özel bir yasa çıkarıldı. Paris'te konservatuvarın önde gelen hocalarından ders almaya başlayan İdil Biret, yeteneği ile dikkatleri üzerine topladı. 11 yaşında Wilhelm Kempff'le birlikte Paris'te Mozart'ın İki Piyano için konçertosunu seslendirdi. 1945'te Boston Lily Boulanger Vakfı ödülünü kazandı.

İdil Biret 1957'de Paris Konservatuvarı'nı birincilikle bitirdikten sonra, bestecilik dersleri almaya başladı. Ama seslendirme alanında başarılı olacağını sezerek yorumculuğa ağırlığını verdi. 1968'de Uluslararası Olivier Messiaen yarışması'na jüri üyesi olarak çağırılan İdil Biret, 1974'te Polonya'da Kültürel Liyakat Nişanı'nı aldı. Ülke içi ve dışında sayısız konser ve resital veren İdil Biret, özellikle Beethoven ve Chopin yapıtlarını seslendirmeye ağırlık verdi. Bu büyük bestecilerin yapıtlarını uzun bir çalışma sonrasında repertuarına almayı başardı. Bu çalışmaların bir kısmını plağa aktardı.

ADIM

İLİSTAV

Bir kadın yazar
Füruzan

1935'de doğdu. Roman ve öykü yazarı. Okuldan ayrıldıktan sonra kısa bir süre tiyatroda çalıştı. İlk öyküsü 1956'da Seçilmiş Hikayeler Dergisi'nde yayımlandı. 1976'da DAAD burslusu olarak Almanya'ya davet edilerek bir yılı aşkın süre yaşadı. Boşanmıştır ve bir kızı vardır.

Romanları: 47'liler, 1974 (1975 Türk Dil Kurumu Roman Ödülü), Berlin'in Nar Çiçeği, 1988.

Öykü kitapları: Parasız Yatılı, 1971 (1972 Sait Faik Öykü Ödülü), Kuşatma, 1973 (Ah Güzel İstanbul adlı öykü yazar tarafından senaryolaştırıldı ve 1981'de Ömer Kavur tarafından filmi çekildi), Benim Sinemalarım, 1974, Gecenin Öteki Yüzü, 1982 (1987 yılında TV dizisi olarak çekildi., Gül Mevsimidir, 1985.

Deneme-Araştırma Kitapları: Yeni Konuklar, 1978, Ev Sahipleri, 1981, Makedonya, Saraybosna ve Ötekiler, İşte Bizim Rumeli (yayınlanacak)

Oyun: Redife'ye Güzelleme, 1989.

şiir Kitabı: Lodoslar Kenti, 1991.

Yazarın yapıtları başta Almanca olmak üzere Rusça, Farsça, Arapça, İngilizce, Flamanca, Fransızca vb. dillerine çevrilmiştir.

Senaryolaştırdığı öyküsü Benim Sinemalarım'ı ressam Gülsün Karamustafa ile birlikte filme çekti. Bu film 1990 Cannes Film Festivali'ne seçildi. 1991'de Tahran Film Festivali'nde en iyi film jüri özel ödülünü aldı. 1991 Tokyo Film Festivali'nde En İyi Asya Filmleri Bölümü'ne seçildi.

" Çocukluğumda bir kız çocuk olarak insanların dünyasını öğrenmeyi sürdürürken, birden çok önemli bir gerçekle yüzyüze geldim. Beni şaşkına çeviren bu algılama öğrenilen ve öğretilen dünyanın erkeklere göre biçimlendirildiğiydi. Şöyle ya da böyle her değer 'erkeğe göre' belirleniyordu. Bundan sonra başladı benim asıl yaşama serüvenim. Özgürleşmek, öz kimliğimi bulmak için beni çok zenginleştirici bir bağımsızlık dönemi başlattım kendime. Güçlüklerle karşılaştım, karşılaşıyorum fakat bunlar birinin vesayeti altında yaşamaktan daha zorlayıcı değil bence. Dünyanın yenilenmesi, bağımsızlaşması, uygarlaşması kadınların özgür bireyler olma bilincine varmasıyla elde edilebilir ancak. Çünkü yirmi birinci yüzyılı karşıladığımız bu günlerde, dünya yeniden erkek değerlerini yücelterek yapmaya niyetli görünüyor bu yeni yüzyıl anlayışını... Ne yazık..." diyor yazar.

Not: 7.3.1997 tarihinden itibaren Almanya'da bir dizi okuma yapacak. 16.3.1997 Pazar saat 17'de, Gelsenkirchen Florastr. 26 adresinde Flora'da bir okuma yapacak.

Bu yazı, Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi, Çağdaş Türk Edebiyatı Kadın Yazarları broşüründen alınmıştır.

Dünyada bir dikili ağacınız olsun

İki yıl önce yitirdiğimiz, kentimizde tanıyan herkesin sevdiği arkadaşımız Semra Cankatlı'nın anısına toplanmıştık. Bir masa çiçeklerle süslenmiş, üzerine büyütülmüş bir resmi konmuştu. Resmin yanında bir zarf vardı. Toplantıdan sonra aldım zarfa baktım. Bir arkadaşımız da onun anısını yaşatmak için girişimde bulunmuş. Bu olay acımızı bir ölçüde hafifletti. Çankatlı, zaten hatırlanacaktı, çünkü o çok iyi bir insandı, iyi bir dosttu, iyi bir anaydı.

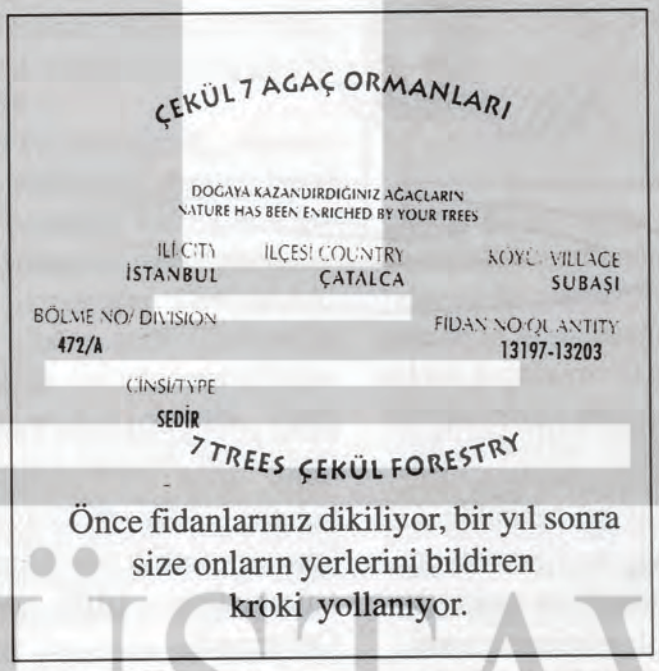

Çekül (Çevre ve Kültür Derneklerini Koruma ve Tanıtma Vakfı) İstanbul'da Çatalca'da ufak bir ücretle adınıza yedi fidan dikiyor. Aşağıdaki adresle haberleşip, İş Bankası Beyoğlu Şubesi'ne havale ettireceğiniz bir ücretle kısa bir süre sonra sizin de dünyada bir değil yedi dikili ağacınız olur.

Ben bunu öğrendikten sonra, yakınlarımın önemli günlerinde yedi fidan için girişimde bulundum, çok değişik ve değerli bulduklarını söylediler. Siz de deneyin. Böylece hem de çevreyi yeşillendirmeye katkınız olur. Unutmayın Türkiye yangınlar ve kıyımlarla çöl olma yoluna gidiyor. Ağaçsızlık yüzünden erozyonlar arttı. Toprak kaymaları nedeniyle insanlar ölüyor ve evsiz barksız kalıyor. Hem kurtarın, hem sevindirin, hem adınızı, hem yakınlarınızın adını yaşatın. Yeşile merhaba deyin.

Nesrin Görsev

ÇEKÜL

Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı

İstiklal Caddesi, Lale Han 87/6

Beyoğlu 80060 İstanbul

Tel&Faks: (0212) 2515444-2515445

TÜSTAV

Kaçan tramvayın ardından

Birçok problemin yaşandığı yabancı bir ülkede en çok yaşanan sorunlardan biri de yol bilmemek. Tarih olarak hatırlayamayacağım. Resse'den geliyorum. 381 nolu otobüse binsem evimin önünde ineceğim. Ne yazık ki otobüsü kıl payı kaçırdım. Bir sonrakini yirmi dakika beklemek bana hiç cazip gelmedi. O ara Buer'e giden bir otobüs geldi. Bindim otobüse, Buer'e geldim. Orada tramvaya binip yol alayım istedim, amacım Musik Tiyatro'da inmek. Tamamı ile tahmin ederek yolculuk yapıyordum. Birden paniğe kapıldım. Yapyanlış bir durakta indim. Musik tiyatrosu nerede ki acaba? Yürüyorum, yürüyorum ama tanıdık bir yerler değil buraları. "Eyvah!" dedim ben yanlış yoldayım herhalde. O ara bir de yağmur bastırmadı mı? Şemsiyem yok, karnım zil çalıyor, yorgunum ve korkuyorum. Bir köşede bir delikanlı gözüme çarptı. Türk'e benziyor diye düşündüm. Yanına yaklaşıp Almanca "Türk müsün" diye sordum. "Evet" diye cevap verince sevindim doğrusu. Ona Musik tiyatrosuna nasıl gidebileceğimi sordum. "Oho" dedi, "Buradan çok uzak, en iyisi geri dönün" deyince şaşa kaldım. Kaybolan zamanımı düşündüm, keşke ikinci 381'i bekleseydim. "Yürümek istiyorum, ama hangi yöne?" diye sordum delikanlıya. "Dümdüz gidin" dedi. Gidiyorum, gidiyorum yol bitmiyor. Nerede bu kahrolası Musik tiyatrosu. Ha gayret, ha gayret diye diye beş-on dakika daha yürüdüm. Nihayet Musik tiyatrosunu gördüm. Adımlarımı hızlandırdım. Yorgunluğuma rağmen koşuyorum neredeyse. Tam durağa geldim ki, otobüsüm kalktı gidiyor. Arkasından ağlamamak için kendimi zor tuttum. Şaşkın şaşkın sağı solu gözlerken, baktım bir taksi geliyor. "Ay" dedim. Ne olursa olsun bunu durdurup binmeliyim. Çünkü artık ne halim kaldı, ne takadım.Taksi şoförü benim şaşkınlığımı anlamış olmalı ki, ışık falan dinlemeden, bir Türk işi dönüş yaptı. Durdu. Hemen atladım. "Rotthausen... straße" dedim. Şoför bana göre kesinlikle Türk. Dayanamadım, sordum. "Evet" diye yanıtladı. Nasıl sevindiğimi kaleme dökemem. "Zaten öyle lamba filan dinlemeyip, trafiği yok bilircesine dönüş yapınca,, anlamıştım Türk olduğunuzu" dedim. Gülümsedi.

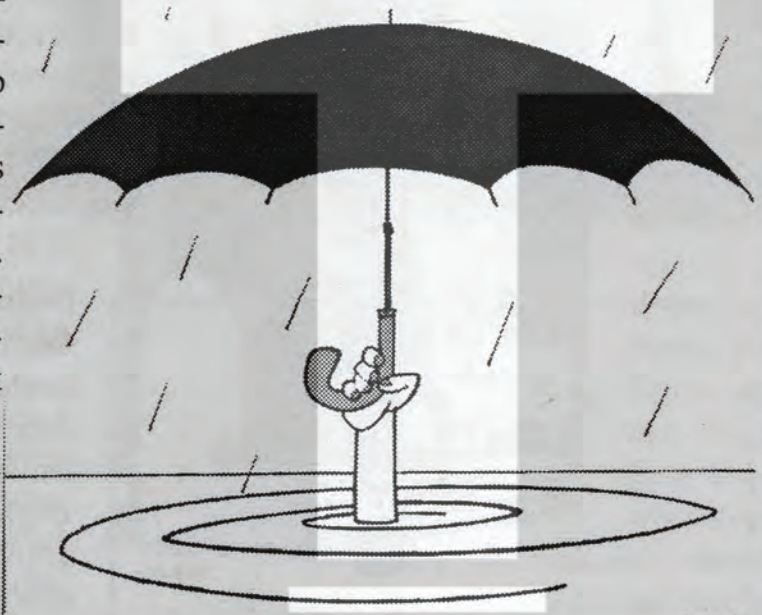

Nihayet evime gelebildim. Ama o gün ki korkumu, heyecanımı, şaşkınlığımı hiç unutmayacağım.

Birsen Kutlu

TÜSTAV

Genç kız gözüyle evli kadınlar

Her genç kızın düşlerinde evlenebileceği bir erkek yatar. Genç kızlığı süresince hep bir arayış içersindedir. Beğeneceği, sevebileceği, bir ömrü paylaşacağı insanı arar ve sonuçta bulduğuna inanır ya da çevresinden gelen etkilerle bir evliliğe evet der.

Asıl sorunlar da bu "evet"ten sonra başlar. Eşler evet demişler, demişler ama birbirlerinde aradıklarını bulamamışlar. Belki başlangıçta uyum sağlayacaklarını sanmışlar, ama yanılmışlar. Zamanla kişiliklerinden özveride bulunmak zorunda kalmışlar, sadece evlilikleri bitmesin diye. Acaba bunun böyle olduğunun farkındalar mı?

Aslında bu evliliğin çok güzel bir kurum olduğuna inanmak isterdim. Karı ve kocanın aynı zamanda iki arkadaş, iki dost, iki sevgili olduklarına inanmak isterdim. Çevremdeki evliliklerde bunu göremedim. Kafamda kocaman bir soru işareti var: Acaba nedir bunların paylaşamadıkları?

1993 yıldnda Almanya'ya geldiğimde, Almanya'daki evlilikleri, evleri, yaşantıları görünce hayal kırıklığına uğradım. Çok üzüldüm. Evliliklerde gerçek anlamda korkunç problemler yaşanıyor burada. Eşler ne istediklerini bilmiyorlar. Türkiye'deki çevremde de evlilikleri gözlemiştim. Türkiye'de evlenmiş kız arkadaşlarımın sorunlarının Almanya'dakiler kadar olmadığı kanısına vardım. Türkiye'deki dostlarımın evlilikleri daha iyi, daha bir rayına oturmuş gibi sanki. Mutlaka onların da sorunları var, ama buradakilerinki gibi değil. Buradakiler eski Osmanlı adetlerinde olduğu gibi, kayınvalide, kayınpeder, görümceler, kayınlarla birlikte yaşıyorlar hala. Türkiye'de büyük şehirlerde çekirdek aile, yani karı-koca ve çocuklar daha gözde. Kayınvalide ve kayınpederle birlikte bir evi paylaşma konusu bir nebze olsun aşılmış.

Hele hele buraya Türkiye'den yeni gelen gelinlerin bir çoğu bana göre yanmış. Çok zor durumdalar. İnsanlardan korkar olmuşlar, yardıma ihtiyaçları olduğu halde kimseden yardım istemiyorlar. Hatta bazıları selamlaşmaktan bile kaçınıyorlar. Yazık ki bazıları, kendi evlerinde cezaevi yaşantısı sürüyor. Görevleri çocuk doğurmak, yemek yapmak, çamaşır yıkamak. Hakları ise zaman zaman dayak yemek. Keşke köylerinde, kentlerinde kalsalarmış. Kalsalarmış ta, evde kalmış olsalarmış. Evlilik acılı ve sancılı olmamalı. Ama birçok genç kadın acıyı da, sancıyı da, yokluğu da evliliğinde tadıyor. Çevredeki tüm güzellikleri göremeyen körebeler gibiler.

Bana göre insan bekarlığındaki özgürlüğünü -ki kendi öz anne ve babası izin verirse- evlilikte de geliştirmeli ve bunu sürdürmeli. Maalesef kadınlar

özgürlüğü ağızlarına dahi alamıyorlar. Özgürlüğün ne olduğunu unutmuşlar. Kişiliklerini yitirmek üzereler ya da çoktan yitirmişler. Bir çoğu boşanmayı planlayıp, kurtulacağım diye inlemesine rağmen harekete geçemiyor. O çirkin evliliğini ne olursa olsun sürüklemeye çalışıyor.

Bütün bunları gördükçe zaman zaman evlilikten nefret eder oluyorum. Bekarlık gerçekten sultanlık mı? diye düşünüyorum. Ama bazen yine de çevremdeki evliliklerden daha farklı, daha akılcı bir evlilik yapıp yapamayacağımı düşünüyorum. Bilmiyorum, bilemiyorum.

Şu da bir gerçek ki, zor bir evlilikle karşı karşıya kalmış olsam, devam ettirebileceğimi sanmıyorum. Derhal onurumu ayaklar altına almadan, çocuğumu ya da çocuklarımı asla bir araç olarak kullanmadan boşanmayı yeğlerim. Ama belki de diyeceksiniz ki bekara karı boşaması kolay gelirmiş. Haklısınız. Ama kadınların eş olmak sıfatıyla ezilmelerine, sömürülmelerine dayanamıyorum. Fedakar Türk kadının hakkı bu olmamalı.

Sevgi ve saygılarımla

Birsen Kutlu

Das Büro

Sevgili Adım okuyucularına ve tabii ki çalışanlarana da,

Bilindiği gibi farklı ülke vatandaşlarının ve bir takım azınlıkların, kendilerine has yaşam tarzlarıyla ve görüşleriyle, kısa vadeli veya uzun vadeli burada yaşayacakları Almanya'nın bir gerçeğidir.

Kendi tarihinde göçlere, ülkeyi terk etmelere, takibata uğramalara yabancı olmayan Alman halkı ile göçmenlerin birlikte yaşamaları olumlu yapılanmalıdır. Çünkü Almanya'nın bugünkü gerçeğini göz önünde bulundurduğumuz zaman, Almanların ve göçmenlerin birlikte yaşadıklarından söz etmemiz yer yer mümkün olmuyor.

Siyasi partiler politikalarında olumlu entegrasyon modelleri oluşturmak yerine, yabancılar yasası, ilticacılar yasası gibi yasalarla göçmenlerin Alman toplumundan daha fazla kopmasını ve dışlanmasını sağlıyorlar. Maalesef plotikacıların bu yanlış ve sorumsuzca davranışları kendisini günlük yaşamda insanların düşünce ve davranış biçimlerine de yansıyor.

Basın, sorunların çözümüne ve gerginliğin artmamasına katkıda bulunmak yerine, okuyucularına ve izleyicilerine önyargılarla dolu, eksik enformasyonlar içeren programlar sunarak yaşanan gerginlikten payını alıyor.

Göçmenlerin kendi sorunlarıyla ilgili karar mekanizmalarına aktiv katılımları, formel engellerden (yasalardan kaynaklanan ayrımcılık), kültürel farklılıklardan (farklı beklentiler ve farklı dünya görüşleri) ve toplumsal engellerden ötürü oldukça az. Önemli başka hususlar ise çeşitli bölgelerde faaliyet gösteren, kültürler arası diyaloğu oluşturmayı amaçlayan bir takım sosyal kuruluş, örgüt ve inisiyatifin etkisinden kurtulamamış olduğu, çalışmalarına da yansıyan Avrupa merkeziyetçi bakış açısı, personel yerleştirmede, iş bölümünde duyarsız ve eksik davranışları (genellikle yapılan iş bölümünde "Alman uzman ve araştırmacı, yabancı araştırma objesi") vs. Bu onlarla ilgili eksik hatta yanlış tespitlerin yapılmasına neden oluyor ve aynı zamanda yeni sorunların doğmasına yol açıyor.

Biz çalışmalarımızla, değişik milliyet ve etnik kökenlerden gelen insanların beraber yaşamlarını, tolerans, akseptans, kültürel ve kişisel zenginleştirme temelinde, yeniden ve olumlu yapılanmasına katkıda bulunmak istiyoruz. Bu hedefimize ancak eşit olanaklar için mücadele vererek, ayrımcılığa karşı savaşarak ve kültürlerarası diyaloğu savunarak ulaşabileceğimizi düşünüyoruz. Biz çalışmalarımızda, Almanya'da yaşayan ve eşit haklara sahip olmayan azınlıkların lobiler oluşturmalarına katkıda bulunmayı amaçlarken, bazı farklı yaşam biçimlerinden ve değer yargılarından kaynaklanan sorunların çözümünde de aracılık yapıyoruz.

Das Büro'nun aktiviteleri:

- Ayrımcılığa karşı danışma ve destek sağlamak,
- Gelsenkirchen ve Bismarck'ta yaşanan ırkçı olayları dökümente etmek,
- Göçmenler ve Almanlar arasındaki diyaloğu destekleyen ve düzenlenmesine katkıda bulunmayı amaçlayan projelere destek ve danışma sağlamak,
- Devlet dairelerinin, kurumların ve göçmenlerin katılabilecekleri eğitim seminerleri ve Sensibilierungskurs'lar düzenlemek,
- Kültürlerarası sorunların çözümü için stratejiler bulmak.

Hedeflediğimiz çalışmaları, diğer Alman ve göçmen kuruluşları ile birlikte çalışarak gerçekleştirmek istiyoruz.

Yukarıda sözünü ettiğimiz yanlış ve eksik tespitlerden kaçınmak için, yapmış olduğumuz çalışmalara herhangi bir önyargı yansıtmamak için herşeyden önce kendimizi sorgulamamız gerekiyor. Bunun için biz "Das Büro" nun kadrosu, bir Alman, bir Arap ve iki Türk'ten oluşuyoruz.

Adım çalışanlarına ve yazı kuruluna başarılar dileğiyle.

Barbara Polten, Elif Arıkan, Khaled Al Massalmeh, Hikmet Kubaç.

Projemiz Avrupa Komisyonu, NRW Çalışma, Sağlık ve Sosyal Bakanlığı ve Gelsenkirchen İş ve İşçi Bulma Kurumu tarfından destekleniyor.

Danışma saatlerimiz: Pazartesi, Çarşamba ve Cuma günleri saat 10 ile 13 arası. Randevulu gelinmelidir.

Das Büro: Paulstr. 4, 45889 Gelsenkirchen-Bismarck. Tel: 0209-873701, Fax: 0209-82179

İLETİŞİM YAYINLARI

Eşekli kütüphaneci

2.1.1993 tarihli Cumhuriyet'ten

Eskiden kitaplığa kütüphane denirdi. Bunlardan biri 1854´te Ürgüp'te açıldı. Oralı Tahsin adında bir delikanlı, İstanbul'a kitaplık memuru oldu. Okudukça, düşündükçe kitabın , kitaplığın yararını kavradı. Kendi yurduna bir kitaplık yaptırdı.

Sağladığı 817 el yazması kitabı develere yükleyip Ürgüp'e yolladı. Gel zaman, git zaman Tahsin Ağa kitaplığı gelişti, hatta son yıllarda yeni bir yapıya kavuştu, tepeden eteğe, çarşıya indi. Bu yüzden bu gün oralarda kitap dostu çok insan var. Köylerde bile okuma- yazma oranı yüksek. Kitaplıkta kitap sayısı Cumhuriyet döneminde 20 bini aştı. Ama bütçe darlığı, kadro yokluğu nedeniyle memuru olmadı; kapıları uzun süre kapalı kaldı.

Ürgüp peri bacalarıyla, Göreme'siyle dünyanın en güzel yerlerinden biri. Toprakları bitek{mümbit}, ama insanları yoksul.

Oralılar 1940'lı yıllar İstanbul'a kazanmaya giderdi. Daha Almanya'nın, Avrupa'nın yolları açılmamıştı.Üç buçuk yıl süren askerliğini bitiren Mustafa Güzelgöz'de İstanbul'un yolunu tutacaktı. Anası babası, "herkes gidiyor, sen gitme, bizi yalnız bırakma..." dedi. Kaymakam'da " Kal, seni Tahsin Ağa kitaplığına alayım"... dedi. Çünkü askerde ayak topu oynamaya alıştı. Gol atmayı iyi biliyor. " Kal, Ürgüp takımını canlandır öbür ilçeleri yenelim..." diye kaymakam ona 20 lira aylıklı bir odacı kadrosu buldu. Mustafa orta ikiden ayrılmıştı. Çaba gösterdi, bir yandan dışarıda sınavlara girip diploma almaya, bir yandan da kimbilir kaç yıldır bakımsız kalmış ortalığı onarmaya çalıştı.

Yeni yazı çıkıp eski yazı yasaklanınca, bodruma depolanan el yazması kitaplar nemden, küften neredeyse bozulacaktı. Bunları güneşe çıkarıp tek tek sildi, kuruttu; tabanı tahta bir odaya aldı.

Eski yazı bilmiyordu. Dil tarih'te okuyan bir arkadaşına rica etti, kitap adlarını yeni yazıyla yazıp içlerine koydu. Hem bunları, hem yeni kitapları bir kılavuza göre dokuz bölüme ayırıp düzenledi. Duyuru yaptı:" Kitaplık açılmıştır, gelin, alın, okuyun.!" dedi.

Başta ayaktopu takımına aldığı gençler olmak üzere, halk kitap okumaya başladı. Mustafa,"Özellikle sporcular çok okusun; gol dediğin önce kafayla, sonra ayakla atılır. Kitap kafayı ışıklandırır..." diyordu. Mustafa ortaokul diplomasını aldığı için kendisini kitaplık müdürlüğüne yükselttiler. Ama o mutlu değildi. Halk yeteri kadar okumuyordu. O yıllarda Ürgüp'ün 25 köyü var. Çoğunun yolu yok. Köylüler iş için patikalardan eşekle ilçeye inse bile, Temenni Tepesi'ndeki kitaplığa uğrayıp kitap mı alacak? Ah olanak: gözlerin aksın! Elimde uçak gibi araçlar olmalıda, kitapları köylere havadan ulaştırmalıyım...."

Derken, düşünürken, kafasında bir şimşek çaktı:" Eşek var ya, eşek!" İki sandık yaptırıp bunları göz böldürdü, Karacaoğlan, Kerem ile Aslı, Aşık Garip gibi kitapları yükleyip sürdü. İlk durak Karain köyü. 1930'dan beri okulu vardı. Ama kitap yok. Bilenler unutmaya başlamış. Mustafa köy içinde tellal gibi bağırıyor: "Kitap geldi,kitapçı geldi! kitap haa! kitap haa!...Köylüler üçer, beşer toplandı: " Parayla

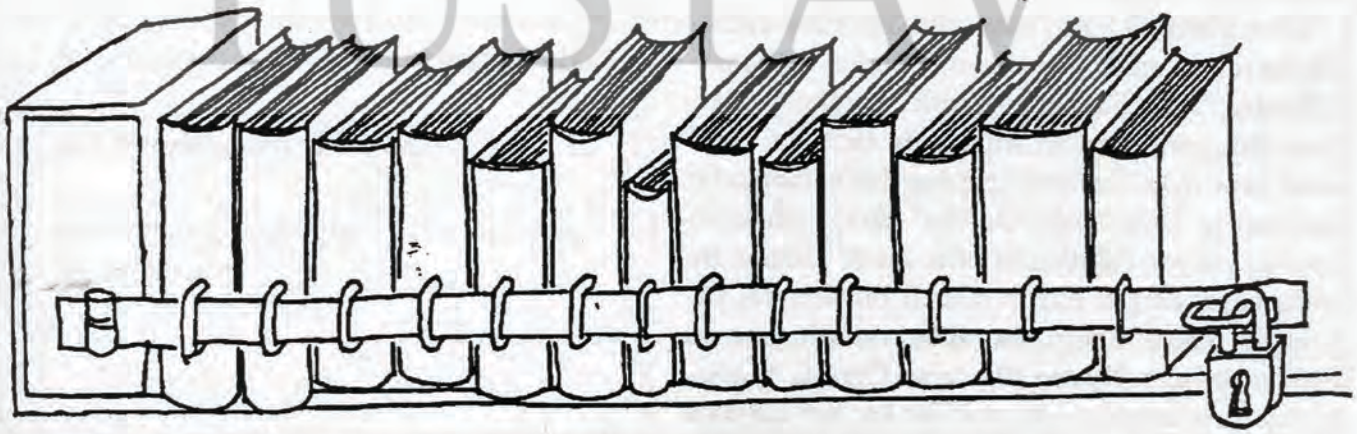

mı? "Hayır! Alacaksınız. Deftere yazacağım. On beş gün sonra gelip toplayacağım. Yenilerini getireceğim..." aldığı kitabı beş günde bitirenler öbürleriyle değişip 15 günde iki, üç kitap okudu. Böyle böyle Mustafa oniki köye ulaştı. Dağ köylerine eşekle ulaşamıyor, katır aldı. İşi büyüttü, üç eşeği, üç katırı,iki atı oldu. Adam buldu, onlara da kadro, hayvanlara yem bedeli sağladı. Ankara'nın anlayışı kıt, bütçesi dar. Müdürlerin kapısında ağladığı oldu. Genede köylere kitap taşımayı, taşıtmayı sürdürdü. Okuma bilmeyenlerde kitap alıp bilenlere okutup dinledi. Karacaoğlan'dan Kerem ile Aslı'dan başlayanlar Balzac okumaya geçti. Bu kez köylere kitaplık açmaya başladı.

İstanbul'daki Ürgüplü'lerden durumu iyi olanlara mektup yazdı. Dergiler, gazete aboneleri sağladı. Bu yoldan yeni kitaplarda geldi. Sayı 200 bine çıktı. Kitaplık açılan Aksalut, Çökek, Şahinağa gibi köylerin sayısı da 12'ye ulaştı. Eşekli, katırlı kitaplıklar ilçenin uzak köylerine vardıktan sonra komşu ilçe köylerine de hizmet vermeye başladı.

Mustafa'nın derdi bu kez de kadınlar. Onlar okumuyor. Salı günleri kitaplıklar tatil. On iki köy kitaplığına 12 dikiş makinesi alıyor. Birer de beşik koyuyor. Görevlilere diyor: " Açın kapıları: kadınlar gelsin, dikişlerini burada diksin, yırtıklarını burada yamasın..." Biçki dikiş dergilerini makinelerin yakınına seriyor, böylece onlar da okumaya alışıyorlar. Zaten bütün zorluk alışmada, alıştırmada. Köylere de ayaktopu takımı kuruyor. Birbiri arasında karşılaşmalar düzenliyor. Hocalar top oynamaz, oynayanı sevmez denir; Mustafa'da bir giz, bir sihir var, imamları kaleci dikip öbürlerine gol attırıyor.Böylece işleri kendine dert etti ya; köylere öğrenci filmleri götürüp gösteriyor. Onlar üzüm, patates, elmalar vurdu.

Köylüler soruyor:"Acaba bizim istediğimiz kitaplarıda getirir misiniz?.

"Elbet getiririm." Köylülerin istediği kooparatifçilik üzerine kitaplar. Biri okuyor, öbürleri dinliyor.

Haydiii... Şimdi de kooparatifler kurulmaya başlıyor. Bölgenin elmaları Ankara'da satılıyor. Patatesler gene öyle. Üzümler için öne düşüp fabrikalar kurduruyor. Ünlü "Villa Doluca" şarabı oralardan bu yolla çıkıyor. Fabrikanın yıllık işlemi 750 ton. Bu arada hayat dergisi duyup resimli bir röportaj yayımlıyor. Eşekli kitaplıklar bütün yurtta tanınıyor. 1960'ta kurulan Devlet Planlama Örgütü, Mustafa'dan yararlanmaya çalışıyor. Bir kaç kez radyoda konuşuyor. Daha televizyon yok. Ankara'da, İstanbul'da kitaplık öğrenimi görengençler, başlarında Prof'larıyla birlikte gelip köylerdeki kitaplıkları gördükten sonra Mustafa'dan ders alıyorlar.

Derken ünü yurt sınırını aşıyor.

Bir dünya insan, müdür , memur, politikacı:"Yapıyoruz, yapacağız" diye günleri, yılları tüketirken Mustafa, bir eşek, iki sandıkla işe başlayıp Ürgüp köylerine kitap ulaştırdığı için Hollanda Tilburg başta olmak üzere, dünya kütüphanecileri arasında ilgi uyandırıyor.

Amerika'da 1958'de devletten bağımsız"The Lane Bryant Intenational Volunteer Citation" adlı uluslararası gönüllü hizmetler kuruluşu, aynı zamanda çeşitli alanlarda hizmet verip örnek başarı gösterenlere ödül veriyor. Devlet Planlamasının önermesiyle Mustafa Güzelgöz'de katılıyor. Çetin bir elemeden sonra ilk beş arasına giriyor. Son değerlendirmede Dünya birinciliği Mustafa'ya veriliyor. Tüm kütüphaneciler Derneğinin çıkardığı kitabı okuyarak, bu konudaki bilgilerimi genişlettim. Öğrendiklerim inanılır gibi değil

Böyle akıl almaz güzellikte bir öykü neredeyse güzel masallarda bulunur diyeceğim. Gördünüz, olanakları olmadığı halde Mustafa, atla, katırla neler yaptı!

Yurdumuzda kitap düşmanlığı devletin tepesine kadar tırmandı. Köylere gelen elektirikle insanların gözlerinin önü aydınmaya başladı, ama ardı hala karanlıklar içinde. Güzel yurdumuzda nice otomobili, cipi, minibüsü olan var, böyle işlere yöneldiklerini duymuyoruz.

Mustafa'nın yaptıkları, Tonguç'un, Ataç'ın, Muhsin Ertuğrul'un, Hatice Sökmen'in, Sıdıka Avar'ın kendi alanında yaptıklarından kalır mı? Herkesin hoşgörüsüne sığınarak demek istiyorum: Ey, kız, erkek- delikanlılar, bu anıt bu başarı, sizlere esin versin..."

Fakir Baykurt

Sayın Yazı İşleri ve Dergi Çalışanları,

Derginizin onuncu sayısı, güzel bir düşünce ile bir tanıdık tarafından bana gönderildi. Bu şekilde derginizi tanımış oldum.
Kullandığınız Türkçe'nin berraklığını, seçtiğiniz konuların renkliliğini ve özellikle konuların üstüne gidişinizi gördükçe, önceki sayılarınızı okuyamadığım için üzüldüm.
Derginizin daha geniş bir kitleye ulaşmasını sağlamak, sizin değerli çalışmalarınızınyanında benim için, en azından gösterilmesi gereken bir faaliyet olacaktır.
Uzun yıllar derginizin devamını dilerken, böyle güzel ve aynı zamanda zorlu bir çalışmayı üstlendiğiniz için size içtenlikle teşekkür ediyorum.

Muammer Çolakoğlu
Sosyal danışman

ADIM Redaktion

Sehr geehrte Redaktionsmitarbeiterinnen
Sehr geehrte Adım-MitarbeiterInnen,
Ihre Zeitschrift, Nummer: 10, habe ich durch einen Zufall bekommen. Nachdem ich Ihre Zeilen gelesen habe, habe ich festgestellt, wie klar und schön Ihre Sprache ist. Und die Themen, die Sie so sorgfaeltig und farbig gewaehlt hatten, sind sehr nützlich und aktuell.
Mit dieser Arbeit bringen Sie eine sehr nützliche und erforderliche taetigkeit.
Es ist sehr schade, dass ich Ihre vorherige Zeitschriften nicht bekommen habe.
Ich hoffe und wünsche mir, dass Ihre gute und notwendige Arbeit/ADIM auf lange Zeit für viele Leserinnen und Leser bestehend bleibt.
Wenn es Ihnen möglich ist, bitte ich Sie, Ihre Zeitschrift mir/uns auch nach Herford zu schicken.

Mit freundlichen Grüssen

Muammer Çolakoğlu
Sozialberater

TÜSTAV

SiNEMA

Berlin in Berlin (Berlin'de Berlin)

1993 yılında Türk rejisörü Sinan Çetin tarafından yapılmış bir film, Almanya'daki yaşamdan bir kesit sunuyor. Türkler ve Almanların yaşayışları, düşünce ve davranışları ne kadar farklı olsa da duyguların kaybolmamış olması onları birbirlerine yakınlaştırabiliyor.

Hobisi fotoğrafçılık olan Alman Thomas, aynı inşaatta çalışan Türk işçisi ve ona her öğlen yemek getiren karısının gizli gizli fotoğraflarını çeker, büyütür ve büroda odasına asar. Bir gün bu fotoğrafları gören Türk müthiş kızar. Karısını suçlamaya ve hırpalamaya başlar. Bunu gören Thomas, kadını kurtarmak için aralarına girer ve birbirlerini iterlerken kaza sonucu Türk ölür. Bundan sonra olaylar ilginç bir akış alır. Ölenin kardeşleri tarafından ölümle tehdit edilen Thomas kaçarken, tesadüfen onların evine girer ve saklanır. Yakalandığı zaman töreler onun misafir olarak kabul edilmesini öngörmektedir. Ancak kapıdan çıktığı an töreler uygulanmayacak, misafirlik te bitecektir. Bunu kavrayan Thomas, kapı kenarında oturarak hem korku biraz da ilgi ile bu yabancıların kendisi için de çok yeni yaşam ve ilişki tarzlarını izlemeye başlar. Evde bazen sinirlerin gerginleştiği bazen de duygusallığın öne çıktığı bir yaşam başlar.

Sonuçta tüm bunların sorumlusu kadındır. Kadın evde suçlu ilan edilir. Artık o da bu evde kalmayacaktır. Thomas'la birlikte evi terkederken kendi özgürlüğünü kazandığını bilmektedir.

Rejisör Sinan Çetin, Berlin'de yaşadığı için Türk ailelerinin, gençlerinin, kadınlarının sorunlarını iyi gözlemlemiş. Cem Özer'in başarılı, Hülya Avşar'ın abartısız, Eşref Kolçak, Aliye Rona, Nilüfer Aydan'ın sade oyunlarıyla ilginç bir film yapmış. Bu arada Alman oyuncuyu daunutmamak gerekir.

7 kişilik "sinirleri gergin" bir Türk ailesinin arasında bir Alman'ı çok başarılı canlandırmış. Görülmeye değer.

ADIM

Almanya'da
Türk yazarları tanıtılıyor

Katılan Yazarlar ve Okuma günleri
Vedat Türkali 24.11.96 Pazar saat 17.00'de
Mario Levi 8.12.96 8.12.96
Pazar saat 17.00'de
Öner Yağcı 26.1.97 Pazar 17.00'de
Ümit Kıvanç 23.2.97 Pazar saat 17.00'de
Füruzan 16.3.97 Pazar saat 17.00'de

Adres: Florastr. 26, 45879 Gelsenkirchen

Sağlık köşesi:

Grip

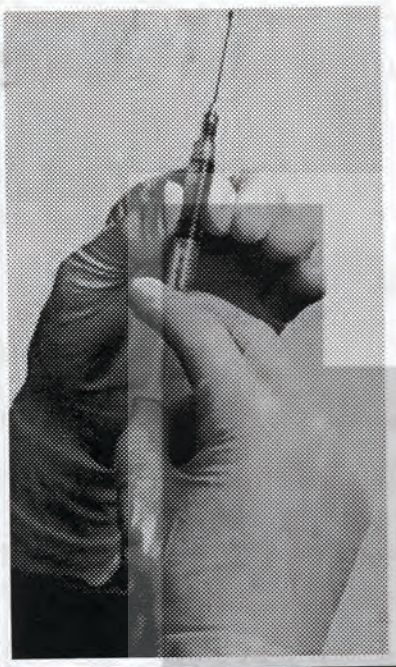

Bu aylar soğuklarla birlikte gripi de yakamıza yapıştığı zamanlar. Hele Türkiye'den 30-35 derece sıcaktan 15-17 dereceye dönenlerin bu hastalıktan kurtulmaları çok ender. Başta hava değişikliği, vücut direncinin kuvvetli olmaması virüsün en sevdiği durumlar. Nasıl başlıyor grip? Baş ve mafsal ağrıları, öksürük, hapşırmak, yorgunluk, ateş, üşüme hastalığın habercileri. Mide bulantısı, kusma ve ishal de, virüsün vücutta işe koyulduğunu gösteriyor. İlk belirtilerden sonra doktora gitmiş, ilaçlarınızı alıyor olmanız gerekiyor. Hastalık ilerlemiş ise bronşit, kalp kan dolaşımı zorluğu, ciğerlerde iltihaplanma olabiliyor. Vücut haftalarca kendini toparlayamıyor. Gribe yakalanmama veya hafif geçirebilme için yapılan tavsiyelerden biri grip aşısı. Hastalık belirtilerini gösterdiğinde hemen doktora gidilmesi ve doktor kontrolünde ilaçların alınması öneriliyor. Bol bol C vitamini, meyva, sebze yenmesi, rahatlatıcı, terletici çaylar içilmesi öneriliyor. Dinlenme, gürültülü havasız yerlerden kaçınma, ancak sıkı giyindikten sonra temiz havada dolaşmanın iyi bir tedavi yöntemi olduğunu doktorlar vurguluyorlar.

ADIM

Nasreddin Hodja

Hasrettin Hoca'nın fıkraları „hep bir gün" diye başlar.

Hoca bir gün paldır küldür merdivenlerden yuvarlanır.
„Hayrola, Hoca, ne oldu?" diye seslenir karısı.
„Kaftanınım merdivenlerden yuvarlandı" diye cevap verir karısına.
kadın şaşkın şaşkın sorar yine: „peki, niye o gürültü?"
„İçinde bizde vardık herhalde bre kadın" diye cevap verir Hoca.

Bizim dergimize de hoşgeldin Naasrettin Hoca.

INTERNATIONAL 1996 - NASREDDIN HODJA YEAR
UNESCO - THE MINISTRY OF CULTURE OF THE REPUBLIC OF TÜRKIYE

"Commemorating Nasreddin Hodja"

Mahlep

Her zamanki gibi, tatlı sohbetlerimizi yaptığımız, yiyeceklerimizi pişirip yediğimiz yemek kursumuzda, bu defa bir poğaça denemeyi düşündük. Daha pişerken mis gibi bir koku yayıldı fırından, doğrusu iştah açıcıydı. "Çok güzel kokuyor, ama fazla yemeyiz" diyen kilo almaktan korkan hanımlar bile dayanamayıp ikişer üçer yediler.

Bir Alman misafirimiz sordu. İçine koyduğun o toz neydi? diye. Mahlep dedim, ama nasıl anlatmalı. Ben de bir çok yerde kullandığım bu baharatı Türkiye'den gelirken getiriyordum. Merak ettim doğrusu. Hem bu açıklamayı Alman dostuma da yapmam lazımdı. Eve gelir gelmez ansiklopediye baktım. Ben de aydınlanmış oldum. Sizler de bilin istedim. Kışın yaprak-larını döken ve bazen boyu 8-10 metreye varan ağaççık ya da çalı. Mahlep gülgiller familyası eşanlamından idris ağacı. Bu ağacın bezelye iriliğindeki meyvesi. Anayurdu Avrupa ve Batı Asya'dır. Türkiye'de değişik bölgelerde, Tokat, Amasya,Çorum, Mardin'de dağlık bölgelerde yetişir, güzel kokulu beyaz çiçekler açar. 5-6 mm. çapındaki meyveleri olgunlaşınca siyahlaşır. Mahlep fidanlıklarda aşı anası olarak kullanılır. Üzerine kiraz ve vişne aşılanır, son yıllarda İç Anadolu'da orman, bozkır sınırındaki kurak yerlerin ağaçlandırılmasında öncü ağaç olarak başarı ile kullanılmaktadır. Mahlebin kumarin içeren kokulu dallarından, eskiden tütün içmek için çubuk yapılırdı.

Faydaları: Mahlebin tohumları halk hekimliğinde ve boya sanayiinde kullanılır.

Tohum elde etmek için olgun meyveler güneşte kurutulur. Silindirler arasından

geçirilerek tohumlar meyveden ayrılır. Mardin'de de üretilen mahlep tohumu, beyaz ve hafif kokulu olduğundan piyasada fazla tutulur. Mahlep tohumu yurt dışında da satılır. Yağı boya sanayisinde kullanılır. Tohumların tozu bala karıştırılarak halk hekimliğinde balgam söktürücü, idrar artırıcı ve nefes darlığına karşı kullanılır.

Hem sağlığa hem lezzete bu denli katkıda bulunan bu güzel baharatı herkese tavsiye ederim. Özellikle tatlı ve tuzlu kurabiyelerde ve çöreklerde bir tatlı kaşığı tadınıza tat katar.

Amasya Tokat taraflarına gidenler bilir, o yöre de mahlepten likör yapıldığını duyduk, tadı damaklarda kalırmış.

İnci Yıldız

Yandan düğmeli, pilili etek

Sevgili hanımlar bu sayımızda çok şık ve aynı zamanda dikimi de çok kolay bir etek veriyorum. Bu etek modelimizi bebeklerden, orta yaşlı hanımlara kadar herkese uygulayabilirsiniz. Bebekler ve 4-5 yaş arası çocuklarda bir etek boyu ve bir kemer kalınlığı, büyüklerde ise iki etek boyu ve bir kemer genişliği kadar kumaş gereklidir.

Hanımlar kumaşımızdan kemerlik parçayı keserek işe başlayalım. Sonra etek ucunu zevkinize göre, ya elde baskı yapınız, ya da makinada dikiniz. Daha sonra kumaşın sağ kenarını 1-1.5 cm. kadar makinada kıvırınız. Sol kenarını yine zevkinize uygun ister makinada kıvırınız, isterseniz 2.3 cm. kadar ip çekerek saçak yapınız.

Evet sıra pili yapmaya geldi. Sevgili hanımlar kumaşın saçak yaptığınız tarafından 10-11 cm. bırakarak pili yapabilirsiniz. Pilileri kumaşınız kareli ise karelere göre ayarlayanız. Eğer düz ise 4 cm. ara ile kumaşınızı sabunla çiziniz. Kumaşı çizgilerden katlayarak iğneleyiniz ve ütüleyerek pililerin düzgün olmasını sağlayınız. Ütü işleminiz bittikten sonra kemerini takabilirsiniz. Son işlem olarak saçak yaptığınız tarafın kemerine bir ilik açınız. Eteği kim için diktiyseniz beline tutun ve düğme dikeceğiniz yeri işaretleyiniz ve dikiniz.

Evet hanımlar genişliğini isteğinize göre ayarlayabileceğiniz ve dikmesi sadece bir kaç saatinizi alacak olan bu eteği iyi günlerde giyiniz.

Aynur Çağna

Şam kurabiyesi

Malzemesi:
4 bardak un
200 gr. margarin
1 bardak toz şekeri
2 adet yumurta
1 limon kabuğu rendesi, 1 ufak bardak dövülmüş fındık
1 paket kabartma tozu
1 bardak yoğurt

Yapılışı:
Margarin eritilir, un büyük bir kaba konur, malzeme una ilave edilir ve iyice yoğrulur. Yumuşak bir hamur yapılır. Tepsi iyice yağlanır, yaptğımız hamurdan küçük bir parça koparıp avuç içinde top şeklinde yuvarlanır. Yağlanmış tepsiye aralıklarla dizilir. Üzerine toz şeker serpilir. 180 derecedeki fırında pembe renk alana kadar pişirilir.
Not: Hamurunuz fazla yumuşak olursa buraz daha un ilave edebilirsiniz.

Nural Karakaş

BULMACA

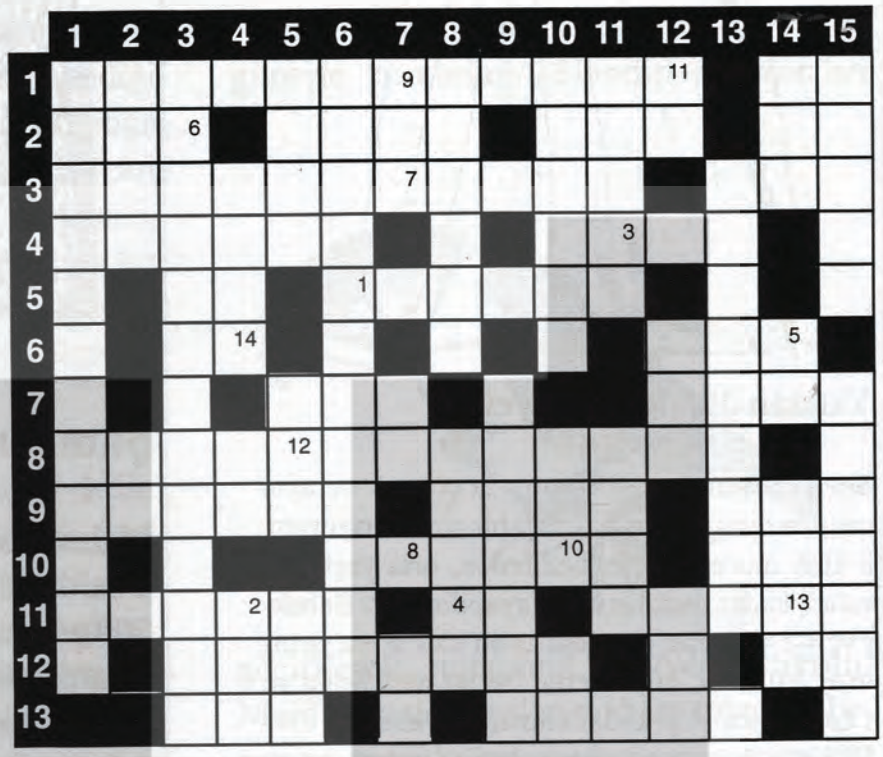

Soldan sağa: 1. İspanyol kubik ressam; bir nota. 2. Yalan; dışkı; sahip olmak; fizikte bir birim. 3. Kıyamet filminin rejisörü; abone. 4. Rusya'da beyaz ırmak; sessiz bir harfimiz; tersi geçiçi, bulaşıcı; bir sessiz harfimiz. 5. Sessiz bir harf, tersi şehir; açıklama anlamına gelen Sanskritçe bir sözcük; sesli bir harf; sesli bir harf. 6. Sesli bir harf; ...bırakmak; 3. tekil şahış; sessiz bir harf; sesli bir harf; İng. bayan. 7. Sessiz bir harf; sesli bir harf; açık kahve göz rengi; sessiz bir harf; akma işlemini yapan. 8. Amerikalı yazar; bir sesli harf. 9. İran'ın başkenti; ishal; kutluluk, bahtiyarlık. 10. Sessiz bir harf; sesli bir harf; ölüme üzüntüyü bildirme; işkence. 11. İlaç satılan yer; İridyumun simgesi; suç. 12. Sessiz bir harf; bir çocuk Emin Bey'e ne der?; sessiz bir harf; tersi bir uzvumuz. 13. Kırmızı çorap; sessiz bir harf; kuzey yarımkürede bir yıldız kümesi; sessiz bir harf.

Anahtar sözcük:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Yukarıdan aşağıya: 1. Sorun haline getirmek. 2. Anne, baba ve çocuk; tersi isim; sessiz bir harf. 3. İskoçyalı kadın şair. 4. Sessiz bir harf; vaaz veren; bir yerimiz acıyınca söyleriz; gözleri görmeyen. 5. Tamam, olur anlamında bir söz; tersi ödünç alınan veya verilen şey; Afrika'da bir nehir. 6. Çanak anten. 7. "X" harfinin okunuşu; sessiz bur harf; kırmızı; sesli bir harf; beyaz. 8. Pakistan ve Kuzey Hindistan'da yaşayan göçebe halk; gerekli. 10. Bir saatin altmışta biri; üflemeli bir çalgı; tersi su. 11. Ekvator'un Andlar bölgesindeki iller bütününün adı; tersi mahkemeden gelen yazılı çağrı emri; bir sessiz harf. 11. Koyunlar yer; sesli bir harf; Çin devlet adamı; vücutta idrar birikimi. 13. Hem asan, hem kesen; sessiz bir harf. 14. Tersi çok miktarda olan; tersi iskambilde birli; Almanya'da sığınmacı. 15. İtalyanca sevgili; pişmanlık duymak.

Hazırlayan: Semra Kayaçelebi

Geçen sayımızdaki anahtar sözcüğümüz "Anne Seni Seviyorum" idi. Doğru yanıtlayan Hatice Yılmaz, Zehra Öztürk, Okşan Polat, Gülten Akın'dan birer kitap kazandılar.
Bu sayımızdaki anahtar sözcüğü çözerseniz aşağıdaki adresimize yazın, kitap armağanımızı kazanın.

Zuhal Özügül
Grenz Str. 47, 45881 Gelsenkirchen

Memleket isterim
Gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun;
Kuşların çiçeklerin diyarı olsun.

Memleket isterim
Ne başta dert, ne gönülde hasret olsun;
Kardeş kavgasına bir nihayet olsun.

Memleket isterim
Ne zengin fakir, ne sen ben farkı olsun;
Kış günü herkesin evi barkı olsun.

Memleket isterim
Yaşamak, sevmek gibi gönülden olsun;
Olursa bir şikayet ölümden olsun.

Cahit Sıtkı Tarancı (1937)

TÜSTAV

Gelsenkirchen'de Türkçe Program

Radio Emscher Lippe REL
UKW 96,1 - 104,5
05.12. 1996 Perşembe günü
Saat 19.00 - 20.00 arası

P R O G R A M D A N E L E R V A R ?

ŞİİRLER, HABERLER

DUYURULAR, SÖYLEŞİLER

MÜZİK, YEMEK KÖŞESİ

BİR FİLM

SAĞLIK KÖŞESİ

BİZİ DİNLEYİN
BİZE YAZIN
Adresimiz: RADYO BİZ BİZE
Grenzstr. 47, 45881 Gelsenkirchen

DİKKAT: **Türkçe programımızı bundan sonra HER AYIN İLK PERŞEMBE GÜNÜ, SAAT 19. 00 - 20. 00 arasında dinleyebileceksiniz.**

GÜNLER: **2 ocak -6 Şubat - 6 mart - 3 Nisan - 1 Mayıs 1997**

TÜSTAV

1997 *Adım* *Yeni Yılınız Kutlu olsun*

	Ocak					Şubat					Mart						Nisan					Mayıs					Haziran					
Hafta	***1***	***2***	***3***	***4***	***5***	***5***	***6***	***7***	***8***	***9***	***9***	***10***	***11***	***12***	***13***	***14***	***14***	***15***	***16***	***17***	***18***	***18***	***19***	***20***	***21***	***22***	***22***	***23***	***24***	***25***	***26***	***27***
Pazartesi		6	13	20	27		3	10	17	24		3	10	17	24	31		7	14	21	28		5	12	19	26		2	9	16	23	30
Salı		7	14	21	28		4	11	18	25		4	11	18	25		1	8	15	22	29		6	13	20	27		3	10	17	24	
Çarşamba	1	8	15	22	29		5	12	19	26		5	12	19	26		2	9	16	23	30		7	14	21	28		4	11	18	25	
Perşembe	2	9	16	23	30		6	13	20	27		6	13	20	27		3	10	17	24		1	8	15	22	29		5	12	19	26	
Cuma	3	10	17	24	31		7	14	21	28		7	14	21	28		4	11	18	25		2	9	16	23	30		6	13	20	27	
Cumartesi	4	11	18	25		1	8	15	22		1	8	15	22	29		5	12	19	26		3	10	17	24	31		7	14	21	28	
Pazar	5	12	19	26		2	9	16	23		2	9	16	23	30		6	13	20	27		4	11	18	25		1	8	15	22	29	

	Temmuz					Ağustos					Eylül					Ekim					Kasım					Aralık				
Hafta	***27***	***28***	***29***	***30***	***31***	***31***	***32***	***33***	***34***	***35***	***36***	***37***	***38***	***39***	***40***	***40***	***41***	***42***	***43***	***44***	***44***	***45***	***46***	***47***	***48***	***49***	***50***	***51***	***52***	***53***
Pazartesi		7	14	21	28		4	11	18	25	1	8	15	22	29		6	13	20	27		3	10	17	24	1	8	15	22	29
Salı	1	8	15	22	29		5	12	19	26	2	9	16	23	30		7	14	21	28		4	11	18	25	2	9	16	23	30
Çarşamba	2	9	16	23	30		6	13	20	27	3	10	17	24		1	8	15	22	29		5	12	19	26	3	10	17	24	31
Perşembe	3	10	17	24	31		7	14	21	28	4	11	18	25		2	9	16	23	30		6	13	20	27	4	11	18	25	
Cuma	4	11	18	25		1	8	15	22	29	5	12	19	26		3	10	17	24	31		7	14	21	28	5	12	19	26	
Cumartesi	5	12	19	26		2	9	16	23	30	6	13	20	27		4	11	18	25		1	8	15	22	29	6	13	20	27	
Pazar	6	13	20	27		3	10	17	24	31	7	14	21	28		5	12	19	26		2	9	16	23	30	7	14	21	28	

Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
1. Yılbaşı	17. Medeni Kanunu'nun kabulu 1926 19. Halk Evleri açıldı 1923 20. Ramazan Bayramı 1.günü 21. Ramazan Bayramı 2.günü 22. Ramazan Bayramı 3.günü 24. Türkiye Birleşmiş Milletler antlaşması imzalandı 1945	1. Ilk 18 kadın Milletvekili T.B.M.M. girdi 1935 3. Hilafetin Kaldırılması 1924 8. Dünya Kadınlar Günü 18. Çanakkale Zaferi 1915 21. Irk ayrımıyla savaşım günü 21. Gece ve gündüzün eşitliği 25. Kütüphaneler haftası 27. Dünya tiyatrolar günü 31. Ikinci Inönü zaferi 1921	3. Kadınlara yerel seçimlerde seçme ve seçilme hakkı tanındı 10. Laiklik günü 1928 17. Köy Enstitüleri günü 20. Cumhuriyetin ilk Anayasası kabul edildi 1924 23.Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı 23. Büyük Millet Meclisi açıldı 1920 28. Kurban Bayramı 1.günü 29. Kurban Bayramı 2.günü 30. Kurban Bayramı 3.günü	1. Kurban Bayramı 4.günü işçi Bayramı 3. Dünya Basın Özgürlüğü Günü 8. Yunus Emre'yi anma günü ve haftası 12. Anneler günü 17. Dünya haberleşme haftası 18. Müzeler haftası 19. Atatürk'ü anma gençlik ve Spor Bayramı 19. Mustafa Kemal Samsun'a çıktı 1919 21. Kültürel Kalkınma günü 25. Tarihi Türk Eserleri haftası	5. Dünya Çevre günü 10. Dünya Sinemalar günü 10. Çevre Koruma Itafları 16. Babalar günü 17. Uluslararası silahsızlanma günü 19. Dünya Güneş günü	1. Denizcilik ve Kabotaj Bayramı 2. Laikliye saygı günü 10. Erzurum Kongresi toplandı 12. Türk Dil Kurumu kuruldu 1932 20. Montrö Boğazlar Antlaşması imzalandı 1936 24. Basın günü 24. Lozan Antlaşması imzalandı 1923 28. 1. Dünya savaşının başlaması 1914	6. Hiroşima'ya atom bombası atıldı, 78.000 kişi öldü 1945 7. Türk halıcılık haftası 8. Nagazaki'ye 2. Atombombası atıldı 1945	1. Dünya Barış günü 1. 2.Dünya savaşı başladı 1939 4. Sivas Kongre'si toplandı 8. Dünya okuma yazma günü 16. Ilköğretim haftası 16. Uluslararası Ozon tabakasını koruma günü 23. Gece ve gündüzün eşitliği 26. Dil Bayramı, Dil Kurultayının ilk toplantısı 27. Dünya Turizm günü	4. Sığınmacılar günü 5. Dünya öğretmenler günü 7. Dünya Çocuk günü ve haftası 11. Unesco Ulusal Komisyonu kuruldu 1948 22. Sanat Bayramı ve haftası	4. Unesco'nun kuruluşu 1946 4.Türkiye Avrupa Insan Hakları Bildirgesini imzaladı 1950 10. Atatürk Haftası. Mustafa Kemal Atatürk Istanbul'da öldü 1938 10. Uluslararası Gençlik günü 24. Öğretmenler günü	9. Dünya Insan Hakları haftası 10. Insan Hakları günü